

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta (LUONNOS)

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalisella ja direktiivien (EU) 2019/1937 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2022/1925 (digimarkkinasäädös) liittyvää täydentävää sääntelyä. Vaikka kyseessä on jäsenvaltioissa sellaisenaan sovellettava asetus, esitetään täydentävän sääntelyn antamista sen varmistamiseksi, että kansallisten viranomaisten toimivaltuudet ovat selkeät ja riittävät asetuksen täytäntöönpanosta vastaavan Euroopan komission avustamiseksi ja asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Esityksessä esitetään muutettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia. Lakia esitetään muutettavaksi siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena digimarkkinasäädöksen liittyvissä asioissa sekä voisi salassapitosäännösten estämättä vastaanottaa ja luovuttaa Euroopan komissiolle digimarkkinasäädöksen artikloissa tarkoitettuja tietoja ja asiakirjoja.

Lisäksi lakiin esitetään lisättäväksi säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana viranomaisena digimarkkinasäädöksen nojalla tehtävillä tarkastuksilla ja markkinatutkimuksissa sekä markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön tekijänä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Asetuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö	6
2.1 Tavoitteet	6
2.2 Pääasiallinen sisältö	7
2.2.1 Asetuksen pääasiallinen sisältö	7
2.2.2 Komissiolle siirretty toimivalta	13
2.2.3 Kansallinen liikkumavara	13
2.2.4 Asetuksen vaikutukset	14
3 Nykytila ja sen arviointi	15
3.1 Yleistä	15
3.2 Tietojenvaihtoa koskeva sääntely	15
3.2.1 Yrityskeskittymiä koskevat tiedot	15
3.2.2 Tietopyynnöt ja asetuksen uudelleentarkasteluun liittyvät tiedot	17
3.2.3 Kolmansien osapuolten esittämät tiedot	18
3.2.4 Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö	19
3.2.5 Tietojenvaihto komission ja kansallisten tuomioistuinten välillä	20
3.2.6 Nykytilan arviointi	20
3.3 Markkinatutkimukset	22
3.3.1 Digimarkkinasäädöksen sääntely	22
3.3.2 Nykytilan arviointi	23
3.4 Muut tutkinta-, täytäntöönpano- ja seurantavaltuudet	24
3.4.1 Kuulemiset	24
3.4.2 Tarkastukset	24
3.4.3 Nykytilan arviointi	26
4 Tavoitteet	27
5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	27
5.1 Keskeiset ehdotukset	27
5.1.1 Digimarkkinasäädökseen perustuva tietojenvaihto	27
5.1.2 Komission avustaminen tarkastusten toimittamisessa	28
5.1.3 Komission avustaminen markkinatutkimuksessa	29
5.2 Pääasialliset vaikutukset	29
5.2.1 Vaikutukset viranomaisiin	29
5.2.2 Yritysvaikutukset	30
6 Muut toteuttamisvaihtoehdot	30
6.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	30
6.1.1 Kansallisen sääntelyn antamatta jättäminen	30
6.1.2 Uuden lain säätäminen	31
6.1.3 Voimassa olevien lakien muuttaminen	31
6.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	31
7 Lausuntopalaute	32

8 Säännöskohtaiset perustelut	32
9 Voimaantulo	35
10 Suhde muihin esityksiin.....	35
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	36
11.1 Yleistä	36
11.2 Markkinatutkimukset	36
11.3 Tarkastukset	37
11.4 Tietojenvaihtoa koskeva sääntely	38
11.5 Säätämisyjärjestyksen arviointi.....	39
LAKIEHDOTUS	40
Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta	40

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan komissio antoi 15.12.2020 digimarkkinoiden kilpailullisuuden turvaamista tavoittelevan asetusehdotuksen ([KOM\(2020\) 842 lopullinen](#)) vaikutusarvioineen ([SWD\(2020\) 363 final](#), [SWD\(2020\) 364 final](#), [SEC\(2020\) 437 final](#)). Ehdotus pohjautuu komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategian toimeenpanoon sekä politiikkatavoitteisiin, jotka komissio esitti helmikuussa 2020 antamassaan tiedonannossa ”[Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa](#)”. Ehdotuksen taustalla vaikuttaa myös pitkään käyty keskustelu kilpailusääntöjen keinovalikoiman riittävyydestä digitaalisilla markkinoilla sekä komission EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanon yhteydessä tekemät havainnot. EU:n nykyisten kilpailusääntöjen avulla ei voida aina puuttua riittävän tehokkaasti digitaalisilla markkinoilla ilmeneviin kilpailun vääristymiin esimerkiksi siitä syystä, että kilpailulainsäädäntöä sovelletaan jälkikäteen ja tapauskohtaisesti, kun taas digitaalisille markkinoille on ominaista jatkuvat ja nopeat muutokset. Ehdotus perustuu myös heinäkuussa 2020 alkaen sovellettavaksi tulleeseen verkkoalustojen ja niiden yrityskäyttäjien välisiä suhteita koskevaan asetukseen (EU) 2019/1150 sekä komission perustaman, akateemisista asiantuntijoista koostuvan EU:n verkkopohjaisen alustatalouden seurantakeskuksen havaintoihin.

Vaikutusarvioiden pohjana oli komission vuonna 2020 järjestämät kaksi julkista kuulemistahdosta erillisestä alustavasta vaikutustenarvioinnista. Toinen alustavista vaikutustenarvioinneista liittyi ehdotukseen uudeksi kilpailuoikeudelliseksi välineeksi (New Competition Tool, [Ares\(2020\)2877634](#)) ja toinen digitaalisia palveluja koskevaan lainsäädäntöpakettiin, jossa ehdotettiin uutta ennakkollista sääntelyä Euroopan unionin sisämarkkinoilla portinvartijoina toimiville ja vahvoja verkostovaikutuksia omaaville suurille verkkoalustayrityksille ([Ares\(2020\)2877647](#)). Lisäksi komissio on vaikutusarvioissaan hyödyntänyt perustamansa verkkopohjaisen alustatalouden seurantakeskuksen tekemiä mm. eriytettyyn kohteluun, alustojen valtaan ja niiden keräämän dataan pääsyyn liittyviä väliraportteja. Komissio on myös järjestänyt vuoden 2020 aikana sidosryhmäkuulemisen, työpajoja ja konferensseja tukemaan vaikutusarvioon liittyvää työtä.

Suomi vastasi komission julkisiin kuulemisiin syyskuussa 2020. Lisäksi Suomi lähetti julkisen kuulemisen yhteydessä kantapaperin, jossa esitetyt kannat perustuivat valtioneuvoston laatimaan E-kirjeeseen ([E 94/2020 vp](#)) tulevasta digipalvelupaketista. Suomi katsoi, että unionin kilpailusääntelyä voisi olla tarve päivittää siltä osin kuin se liittyy verkkoalustojen toimintaan ja niiden asemaan markkinoilla. Suomi suhtautui kuitenkin varauksellisesti suurten verkkoalustojen kilpailukäyttäytymistä koskevaan ennakoivaan (*ex ante*) EU-sääntelyyn. Suomi korosti, että mikäli tällaista sääntelyä kuitenkin annetaan, sen tulee olla selkeää ja sopia yhteen voimassa olevien kilpailusääntöjen kanssa.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Komission annettua ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä TEM) järjesti 11.1.2021 kuulemistilaisuuden alustatalouden parissa toimiville sidosryhmille. Ehdotusta käsiteltiin myös EU-asioiden komitean alaisten jaostojen laajoissa kokoonpanoissa, erityisesti kilpailukykyjaostossa. Ehdotuksesta laadittiin valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ([U 6/2021 vp](#)).

Eduskunta yhtyi lausunnossaan valtioneuvoston kantaan ([TaVL 11/2021 vp](#), [LiVL 5/2021 vp](#), [SuVL 2/2021 vp](#)).

Suomi piti ehdotusta perusteltuna, sillä selvitysten mukaan digitaalisilla markkinoilla ilmeneviin ongelmiin ei ollut mahdollisuutta puuttua riittävän tehokkaasti kilpailu- ja kuluttajansuojasääntelyiden keinovalikoimilla. Suomen kannassa korostettiin myös, että sääntelyn tulee olla selkeää mutta samalla joustavaa, jotta alustayritysten ja markkinoiden yksilölliset ominaisuudet voidaan ottaa huomioon. Suomi katsoi, että portinvartija-alustoille asetettavien velvoitteiden tulee olla perusteltuja ja oikeasuhteisia. Yhtenäisen täytäntöönpanon varmistamiseksi Suomi tuki komission ehdottamaa valvontaratkaisua, jossa komissio toimii päävastuullisena asetuksen täytäntöönpanosta ja valvonnasta vastaavana viranomaisena kansallisten viranomaisten roolin rajoituksessa komission valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviä tukeviin toimiin.

Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen ([13801/21](#)) ehdotuksesta 28.11.2021 pidetyssä kilpailukykyneuvostossa. Euroopan parlamentti hyväksyi neuvottelukantansa säädösehdotukseen täysistunnonaan 15.12.2021 ([PE732.531](#)).

Neuvottelujen edetessä Euroopan neuvoston ja parlamentin puolella asetusehdotukseen lisättiin joitakin uusia kohtia. Osaa portinvartijayrityksiä koskevista velvoitteista laajennettiin ja asetus ehdotukseen lisättiin myös uusia velvoitteita. TEM järjesti 4.2.2022 sidosryhmille keskustelutilaisuuden, jonka tavoitteena oli tiedottaa neuvottelutilanteesta ja kartoittaa suomalaisten yritysten ja kuluttajien näkemyksiä keskeisistä neuvottelukysymyksistä.

Asetusehdotukseen tehdyt lisäykset toteutettiin ottaen huomioon niiden tarkoituksenmukaisuus ja perustuminen markkinoilla havaittuihin epäoikeudenmukaisiin käytänteisiin. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, että lisäykset eivät aiheuttaisi kohtuuttomia rasitteita portinvartijoille. Esimerkiksi henkilötietojen yhdistely eri alustapalveluiden välillä verkkomainontapalveluiden tarjoamiseksi ilman henkilötietojen kohteen antamaa suostumusta kiellettiin. Euroopan parlamentti ehdotti myös uutta velvoitetta numeroista riippumattomien henkilöiden välisten viestintäpalveluiden perustoimintojen yhteentoimivuudesta. Velvoite lisättiin asetukseen, mutta koskien vain perustoimintoja ja siten, että portinvartijalla on riittävästi aikaa turvallisuusnäkökulmien huomioon ottamiseksi. Velvoitteisiin liittyen neuvoston aloitteesta täsmennettiin portinvartijoiksi nimettyjen yritysten mahdollisuutta käydä komission kanssa vuoropuhelua 6 artiklan velvoitteiden teknisestä toteutuksesta ennen niiden soveltamisen aloittamista. Vuoropuhelun mahdollisuus lisää portinvartijoiden oikeusvarmuutta ja auttaa portinvartijoita sen varmistamisessa, että niiden toiminta on linjassa asetuksen sääntelyn kanssa.

Euroopan parlamentille oli tärkeää nostaa portinvartijalle määrättävän sakon ylärajaa kymmenestä prosentista 20 prosenttiin yrityksen edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Neuvotteluissa päädyttiin ratkaisuun, jossa velvoitteen rikkomisesta voidaan määrätä enintään 20 prosentin suuruinen sakko, jos portinvartijan on kahdeksan edeltävän vuoden aikana todettu syyllistyneen saman ydinalustapalvelun osalta samaan tai samankaltaiseen rikkomiseen. Muutoin sakko on enintään komission ja neuvoston ehdotusten mukaisesti kymmenen prosenttia yrityksen edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta.

Täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan liittyen asetusehdotusta täsmennettiin neuvotteluissa siten, että siinä tuodaan selvästi ilmi komission rooli asetuksen täytäntöönpanosta vastaavana viranomaisena ja jäsenvaltioiden viranomaisten roolin rajoittuminen komission täytäntöönpanotoimissa avustamiseen. Asetusehdotukseen lisättiin säännöt komission ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä ja koordinaatiosta, jotta voidaan varmistaa mahdollisimman yhdenmukainen soveltaminen ja täytäntöönpano eri jäsenvaltioissa. Kansallisilla viranomaisilla, myös kansallisilla tuomioistuimilla, tulee olla kaikki tarvittavat tiedot sen varmistamiseksi, että niiden

tekemät päätökset eivät ole ristiriidassa komission tekemän päätöksen kanssa. Euroopan parlamentin ehdotuksesta lisättiin säännökset myös komission johtamasta digimarkkinasäädöksen korkean tason ryhmästä, joka voi tarvittaessa avustaa komissiota tarjoamalla neuvoja, asiantuntemusta ja suosituksia täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan liittyvissä yleisissä kysymyksissä. Korkean tason ryhmä koostuu asiaankuuluvista eurooppalaisista elimistä ja verkostoista, ja sen kokoonpanossa varmistetaan korkeatasoinen asiantuntemus ja maantieteellinen tasapaino.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/1925 kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalisella ja direktiivien (EU) 2019/1937 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (digimarkkinasäädös, jäljempänä myös DMA tai 'asetus') hyväksyttiin lopullisesti 14.9.2022 ja se tuli voimaan 1.11.2022. Asetuksen soveltaminen alkoi pääasiallisesti 2.5.2023. Asetus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 12.10.2022¹.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu TEM:ssä virkatyönä. Esityksen valmistelu aloitettiin keväällä 2022 kartoittamalla mahdollisia kansallista sääntelyä edellyttäviä asetuksen säädöksiä. Vaikka kyseessä on sellaisenaan jäsenvaltioita velvoittava EU-säädös, havaittiin joidenkin asetuksen artikloiden edellyttävän täsmentävää kansallista sääntelyä. Kansallisen sääntelyn tarve liittyy muun muassa sen varmistamiseen, että komission kanssa voidaan vaihtaa asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä tietoja sekä komission ja kansallisten viranomaisten välisen yhteydenpidon tarkoituksenmukaiseen toteuttamiseen. Myös digimarkkinasäädöksen nojalla toteutettavien tarkastusten ja markkinatutkimusten osalta on havaittu tarve antaa täydentävää kansallista sääntelyä.

Hallituksen esityksen valmistelussa on tehty yhteistyötä mm. oikeusministeriön, sisäministeriön, Kilpailu- ja kuluttajaviraston, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Oikeusrekisterikeskuksen asiantuntijoiden kanssa.

2 Asetuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 Tavoitteet

Digimarkkinasäädöksen tavoitteena on turvata kilpailun säilyminen digitaalisilla markkinoilla estämällä markkinoiden keskittyminen vain kaikkein suurimpien alustayritysten haltuun. Asetuksella asetetaan velvoitteita EU:n sisämarkkinoilla niin sanotussa portinvartija-asemassa toimiville suurimmille alustayrityksille sekä kielletään kyseisiltä portinvartijoilta tiettyjä epäoikeudenmukaisia ja markkinoiden keskittymiseen johtavia menettelyjä. Varmistamalla digitaalisten palvelujen kilpailullisuus ja oikeudenmukaisuus sisämarkkinoilla voidaan edistää innovointia, digitaalisten tuotteiden ja palveluiden korkeaa laatua, kohtuullisia ja kilpailukykyisiä hintoja sekä yritysten ja kuluttajien valinnanvapautta.

Asetuksen tavoitteena on myös varmistaa sisämarkkinoiden toimivuus yhtenäisen sääntelyn avulla ja estää kansallisista keskenään poikkeavista sääntelyratkaisuista seuraava sääntelyn hajautuminen. Koska kyseessä on asetusmuotoinen säädös, on se sellaisenaan velvoittavaa oi-

¹ [EUVL L 265](#), 12.10.2022, s. 1–66.

keutta eivätkä jäsenvaltiot saa antaa asetuksesta poikkeavaa tai sen kanssa päällekkäistä sääntelyä. Jotkin asetuksen kohdat kuitenkin edellyttävät täsmentävän kansallisen sääntelyn antamista.

DMA ei rajoita EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa eikä jäsenvaltioiden kansallisten kilpailusääntöjen soveltamista, vaan kyse on kilpailusääntöjen kanssa rinnakkaisesta ja niitä täydentävästä sääntelystä. Asetuksella puututaan portinvartijoiden käytäntöihin, joihin ei ole mahdollista puuttua riittävän tehokkaasti EU:n nykyisten kilpailu- tai kuluttajansuojasääntöjen avulla esimerkiksi siitä syystä, että kilpailulainsäädäntöä sovelletaan jälkikäteen ja tapauskohtaisesti.

2.2 Pääasiallinen sisältö

2.2.1 Asetuksen pääasiallinen sisältö

Kohde, soveltamisala ja määritelmät

DMA:n kohteina ovat sellaiset asetuksen nojalla portinvartijoiksi nimetyt yritykset, jotka tarjoavat ydinalustapalveluita unioniin sijoittautuneille yrityskäyttäjille tai unioniin sijoittautuneille taikka unionissa sijaitseville loppukäyttäjille. Asetusta ei sovelleta markkinoihin, jotka liittyvät [direktiivin \(EU\) 2018/1972](#) 2 artiklan 1 alakohdassa määriteltyihin sähköisiin viestintäverkkoihin taikka saman artiklan 4 alakohdassa määriteltyihin sähköisiin viestintäpalveluihin, lukuun ottamatta ydinalustapalveluksi määriteltyjä numeroista riippumattomiin henkilöiden välisiin viestintäpalveluihin liittyviä palveluja. DMA ei myöskään rajoita kilpailunrajoituksia koskevien Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 101 ja 102 artikloiden soveltamista. Se ei rajoita myöskään kansallisten kilpailusääntöjen eikä yrityskeskittymien valvontaa koskevan neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004² (jäljempänä sulautuma-asetus) taikka yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamista.

Asetuksessa tarkoitettuja ydinalustapalveluita ovat verkossa toimivat välityspalvelut, verkossa toimivat hakukoneet, verkkoyhteisöpalvelut, videonjakoalustapalvelut, numeroista riippumattomat henkilöiden väliset viestintäpalvelut, käyttöjärjestelmät, verkkoselaimet, virtuaaliavustajat, pilvipalvelut sekä edellä mainittuja ydinalustapalveluja tarjoavan yrityksen tarjoamat verkkomainontapalvelut, kuten mainosverkostot, mainospörssit ja muut mainonnan välityspalvelut. Kyseisiä palveluita tarjoava yritys voidaan asetuksen 3 artiklan nojalla nimetä portinvartijaksi, kun 1) yrityksellä on merkittävä vaikutus sisämarkkinoihin, 2) sen tarjoama ydinalustapalvelu muodostaa yritysikäyttäjille tärkeän yhdysväylän loppukäyttäjien tavoittamiseksi, ja 3) yrityksellä on tai tulee lähitulevaisuudessa olemaan vakiintunut ja kestävä asema toiminnassaan.

Asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa on säädetty kynnysarvot, joiden ylittyessä yrityksen oletetaan täyttävän edellä mainitut portinvartija-aseman kriteerit. Yrityksellä katsotaan olevan merkittävä vaikutus sisämarkkinoihin, jos sen vuotuinen liikevaihto unionissa oli vähintään 7,5 miljardia euroa kunakin kolmena viimeksi kuluneena tilikautena tai jos sen keskimääräinen pörssi-arvo tai vastaava käypä markkina-arvo oli vähintään 75 miljardia euroa viimeksi kuluneen tilikauden aikana ja se tarjoaa samaa ydinalustapalvelua vähintään kolmessa jäsenvaltiossa. Yrityksen tarjoaman ydinalustapalvelun katsotaan olevan tärkeä yhdysväylä, jos sillä oli viimeksi kuluneen tilikauden aikana kuukausittain vähintään 45 miljoonaa unioniin sijoittautunutta tai unionissa

² Neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004, annettu 20 päivänä tammikuuta 2004, yrityskeskittymien valvonnasta ("EY:n sulautuma-asetus") (EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1). Asetus on saatavilla osoitteessa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0139>

sijaitsevaa aktiivista loppukäyttäjää ja vuosittain vähintään 10 000 unioniin sijoittautunutta aktiivista yrityskäyttäjää. Yrityksellä katsotaan olevan vakiintunut ja kestävä asema jos tärkeänä yhdysväylänä toimimista koskevat kynnsarvot ovat täyttyneet kunakin kolmena viimeisenä tilikautena. Yrityksellä on 3 artiklan 5 kohdan nojalla mahdollisuus esittää perusteita, joiden nojalla sitä ei tulisi nimetä portinvartijaksi asetuksessa säädettyjen kynnsarvojen ylittymisestä huolimatta. Kynnsarvojen täyttymisen arvioinnissa tarvittavien loppukäyttäjien ja yrityskäyttäjien määrittelyistä tarkennetaan asetuksen liitteessä kunkin ydinalustapalvelun osalta.

Portinvartijoiden velvoitteet

DMA:ssa säädetään lukuisia velvoitteita ja kieltoja, joita portinvartijaksi nimettyjen yritysten on noudatettava portinvartija-asemaan kuuluvien ydinalustapalveluidensa osalta. Asetuksessa muun muassa rajoitetaan portinvartijan mahdollisuutta yhdistellä henkilötietoja ilman niiden kohteen suostumusta sekä kielletään portinvartijoita suoraan tai välillisesti estämästä tai rajoittamasta mahdollisuuksia saattaa viranomaisten ja tuomioistuinten käsiteltäväksi portinvartijoiden käytäntöihin liittyviä kysymyksiä. Asetuksen velvoitteilla pyritään myös edistämään portinvartijoiden käyttöjärjestelmien avoimuutta kolmansien osapuolien sovelluksille ja sovelluskaupoille. Portinvartijoiden on varmistettava velvoitteiden noudattaminen niiden toiminnassa ja raportoitava komissiolle velvoitteiden noudattamiseksi tekemistään toimista. Tärkeimmät velvoitteita sisältävät artikkelit ovat asetuksen artikkelit 5–7, joissa säädetään ydinalustapalveluiden tarjoamisessa noudatettavista velvoitteista. Portinvartijoilla on 8 artiklan mukaisesti mahdollisuus käydä komission kanssa tarkempia keskusteluja siitä, miten DMA:n 6 ja 7 artikloiden velvoitteiden noudattaminen tulee toteuttaa. Artiklassa 5 säädettyjen velvoitteiden osalta ei ole vastaavaa mahdollisuutta. Yksittäisen velvoitteen soveltaminen voidaan keskeyttää portinvartijasta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, jos velvoitteen soveltaminen vaarantaisi portinvartijan taloudellisen toiminnan elinkelpoisuuden. Portinvartijalle voidaan myös antaa vapautus yksittäisestä velvoitteesta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvästä syystä. Artiklassa 13 säädetään portinvartijoiden kiellosta kiertää 5–7 artikloiden kieltoja.

Ydinalustapalveluiden tarjoamisessa noudatettavien velvoitteiden lisäksi artiklassa 14 säädetään portinvartijoiden velvoitteesta ilmoittaa komissiolle sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua suunnitellusta keskittymästä, jossa sulautuvat yritykset tai keskittymään hankittava yritys tarjoavat ydinalustapalveluja tai muita digitaalisella tarjottavia palveluja taikka mahdollistavat datankeruun. Ilmoitus on tehtävä sekä ennen keskittymän toteuttamista että sitä koskevan sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen julkistamisen taikka määräysvalan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen. DMA:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ei riipu siitä, onko keskittymästä ilmoitettava komissiolle sulautuma-asetuksen nojalla tai toimivaltaiselle kansalliselle kilpailuviranomaiselle yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen nojalla. Komissio ilmoittaa jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille kaikista 14 artiklan nojalla saaduista tiedoista ja julkaisee vuosittain luettelon keskittymistä, joista portinvartijat ovat ilmoittaneet DMA:n 14 artiklan nojalla. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää artiklan nojalla saatuja tietoja tehdäkseen komissiolle sulautuma-asetuksen 22 artiklan mukaisen pyynnön keskittymän tutkimisesta. DMA:n 36 artiklan 2 kohdan mukaan 14 artiklan mukaisesti kerätyjä tietoja voidaan käyttää DMA:n, sulautuma-asetuksen ja yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseksi.

Asetuksen 15 artiklan nojalla portinvartijoiden on myös toimitettava komissiolle riippumattomasti tarkastettu kuvaus mahdollisista kuluttajien profiloitintekniikoista kuuden kuukauden kuluessa portinvartijaksi nimeämisestä ja julkistettava sitä koskeva yleiskatsaus sekä päivitettävä

kuvaus ja yleiskatsaus vähintään vuosittain. Artiklassa 28 velvoitetaan portinvartijat perustamaan portinvartijan operatiivisista toiminnoista riippumaton valvontatoiminto, joka koostuu yhdestä tai useammasta säännösten noudattamisen valvonnasta vastaavasta toimihenkilöstä.

Markkinatutkimukset

Asetuksessa komissiolle on annettu toimivalta tehdä markkinatutkimuksia, joista säädetään tarkemmin asetuksen IV luvussa. Markkinatutkimus voidaan tehdä yrityksen portinvartijaksi nimeämiseksi tai portinvartija-asemaan kuuluvien ydinalustapalveluiden selvittämiseksi (17 artiklan mukainen markkinatutkimus); asetuksessa säädettyjen velvoitteiden järjestelmällisen noudattamatta jättämisen selvittämiseksi (18 artiklan mukainen markkinatutkimus); sekä sen selvittämiseksi, tulisiko yksi tai useampi digitaalialan palvelu lisätä asetuksen 2 artiklan ydinalustapalvelujen luetteloon taikka ydinalustapalveluiden kilpailullisuutta rajoittavien tai epäoikeudenmukaisten käytäntöjen havaitsemiseksi (19 artiklan mukainen markkinatutkimus).

Komissio voi pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä markkinatutkimuksessa. Kansallisten kilpailuviranomaisten velvollisuudesta avustaa komissiota markkinatutkimuksissa on säädetty myös komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten yhteistyötä koskevassa 38 artiklan 6 kohdassa. Asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus pyytää komissiota aloittamaan DMA:han liittyvä markkinatutkimus. Artikloissa 17 ja 19 säädettyjen markkinatutkimusten osalta kolmen tai useamman jäsenvaltion tulee esittää aloittamista koskeva pyyntö. Artiklan 18 mukaista markkinatutkimusta voi pyytää yksi tai useampi jäsenvaltio. Jäsenvaltioiden tulee toimittaa todisteita tukemaan markkinatutkimuksen aloittamista koskevaa pyyntöään.

Asetuksen noudattamisen valvonta

DMA:n noudattamisen valvonta kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan. Asetukseen liittyvistä tutkinta-, täytäntöönpano- ja seurantavaltuuksista säädetään asetuksen V luvussa, johon kuuluvat artiklat 20–43. Asetuksen valvonnan suorittamiseksi komissio voi tehdä tietopyyntöjä (21 artikla), kuulla luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä (22 artikla) sekä toteuttaa yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä koskevia tarkastuksia (23 artikla). Komissio voi kohdistaa tietopyyntöjään myös jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja asetuksessa velvoitetaan kansallisia viranomaisia avustamaan komissiota sen pyynnöstä esimerkiksi markkinatutkimusten toteuttamisessa. Komissiolla on lisäksi toimivalta määrätä portinvartijoille välitoimia³ (24 artikla) ja komissio voi myös määrätä portinvartijan markkinatutkimuksen aikana esittämiä sitoumuksia portinvartijaa velvoittaviksi (25 artikla).

Komissio voi 26 artiklan nojalla nimetä itsenäisiä ulkoisia asiantuntijoita tai tarkastajia sekä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten virkamiehiä avustamaan asetuksen velvoitteiden ja sen nojalla määrättyjen toimenpiteiden täytäntöönpanon valvonnassa sekä antamaan erityisasiantuntemusta ja -tietämystä komissiolle. Lisäksi asetuksessa säädetään digimarkkinasäädöksen korkean tason ryhmästä, joka tarvittaessa voi avustaa komissiota tarjoamalla neuvoja, asiantuntemusta ja suosituksia asetuksen täytäntöönpanoon tai noudattamisen valvontaan liittyvissä yleisissä kysymyksissä. Ryhmä koostuu asiaankuuluvista eurooppalaisista elimistä ja ver-

³ DMA:ssa samoin kuin EU:n kilpailusäätelyssä käytetään käsitettä *välitoimi*. Kilpailulain (948/2011) 45 §:ssä käytetään vastaavista toimista käsitettä *väliaikaismääräys*.

kostoista ja sen kokoonpanossa tulee varmistaa korkeatasoinen asiantuntemus ja maantieteellinen tasapaino. Ryhmässä saa olla enintään 30 jäsentä ja ryhmän puheenjohtajana toimii komissio.

Vaikka asetuksen valvontaan liittyvä toimivalta on komissiolla, jäsenvaltioille on kuitenkin DMA:n 38 artiklan 7 kohdassa annettu mahdollisuus komission täytäntöönpanotoimien tuke-
miseksi antaa kansallisille kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaaville viranomaisilleen valtuudet toteuttaa tutkimuksia portinvartijoiden velvoitteiden noudattamatta jättämisen selvittä-
miseksi. Tällaisen toimivallan antaminen kansallisille viranomaisille ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kansalliset viranomaiset tekisivät varsinaisia DMA:n täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä. Jäsenvaltioiden mahdollisuus antaa kilpailuviranomaisilleen DMA:n valvontaan liittyviä toimi-
valtuuksia rajoittuu siten alustavien selvitystoimenpiteiden mahdollistamiseen. Asetuksen joh-
danto-osan mukaan tämä voi olla merkityksellistä erityisesti tapauksissa, joissa ei aluksi voida
määrittellä rikkooko portinvartijan menettely mahdollisesti DMA:ta vai kilpailusääntöjä vaiko
kenties molempia.

Asetuksen noudattamisen valvontaan liittyy myös komissiolle ja kansallisille kilpailuviran-
omaisille DMA:n 27 artiklassa säädetty velvollisuus vastaanottaa kolmansien osapuolten esit-
tämää tietoa portinvartijoiden käytänteistä ja käytöksestä. Kansallisilla kilpailuviranomaisilla
ja komissiolla on kuitenkin täysi harkintavalta sen suhteen, toteuttavatko ne jatkotoimenpiteitä
saamiensa yhteydenottojen perusteella. Jos kansallinen kilpailuviranomainen katsoo sille toimi-
tettujen tietojen pohjalta kyseessä olevan mahdollinen asetuksen noudattamatta jättäminen, sen
on välitettävä nämä tiedot komissiolle.

Asetuksen nojalla kerättyjä tietoja voidaan 36 artiklan mukaan käyttää lähtökohtaisesti vain
asetuksen soveltamiseksi. DMA:n 14 artiklan nojalla saatuja portinvartijoiden yrityskauppoja
koskevia tietoja voidaan kuitenkin käyttää DMA:n lisäksi myös sulautuma-asetuksen sekä kan-
sallisten yrityskauppa-
valvontaa koskevien sääntelyiden soveltamisessa. DMA:n 15 artiklan no-
jalla saatuja tietoja portinvartijoiden mahdollisesti käyttämistä kuluttajien profiloitintekni-
koista voidaan käyttää DMA:n lisäksi myös asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojaa-
asetus) soveltamiseksi. Komissio ja jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset sekä niiden virka-
henkilöt, toimihenkilöt ja muut kyseisten viranomaisten valvonnassa työskentelevät henkilöt
sekä kaikki luonnolliset ja oikeushenkilöt, mukaan lukien komission nimeämät tarkastajat ja
asiantuntijat, eivät saa ilmaista tietoja, jotka ne ovat saaneet tai joita ne ovat vaihtaneet DMA:ta
sovellettaessa ja jotka luonteensa perusteella ovat salassa pidettäviä.

Komission tulee toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomus asetuksen
täytäntöönpanosta ja edistymisestä sen tavoitteiden saavuttamisessa. Kertomukseen on sisällyt-
tävä muun muassa yhteenveto komission toimista ja yleiskatsaus asetukseen liittyvästä komis-
sion ja kansallisten viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Komission tulee julkaista kertomus
verkkosivustollaan.

Artiklassa 42 säädetään kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakant-
teista ja direktiivin 2009/22/EY kumoamisesta annetun [Euroopan parlamentin ja neuvoston di-
rektiivin \(EU\) 2020/1828](#) soveltamisesta portinvartijoiden DMA:n säännösten rikkomista kos-
keviin edustajakanteisiin. Artiklan 43 mukaan DMA:n rikkomisesta ilmoittamiseen ja ilmoitta-
vien henkilöiden suojeluun sovelletaan unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden
suojelusta annettua [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä \(EU\) 2019/1937](#).

Seuraamukset ja vanhentumisajat

Mikäli komissio havaitsee portinvartijan jättävän noudattamatta 5–7 artikloissa säädettyjä velvoitteita, 8 artiklan nojalla tehdyssä päätöksessä vahvistettuja toimenpiteitä, 24 artiklan mukaisia väli-toimia taikka 25 artiklan nojalla sitoviksi määrättyjä portinvartijan esittämiä sitoumuksia, komissio voi 29 artiklan nojalla tehdä noudattamatta jättämistä koskevan päätöksen. Päätöksessä komissio määrää portinvartijan lopettamaan noudattamatta jättämisen määräajassa sekä antamaan selvityksen siitä, miten portinvartija aikoo noudattaa kyseistä päätöstä.

Asetuksen noudattamatta jättämisen perusteella komissio voi 30 artiklan nojalla määrätä portinvartijoille sakkoja⁴. Sakko voi olla enintään 10 prosenttia portinvartijan edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Jos portinvartijan on edeltävän kahdeksan vuoden aikana tehdyllä noudattamatta jättämistä koskevalla päätöksellä todettu syyllistyneen saman ydinalustapalvelun osalta samaan tai samankaltaiseen 5–7 artiklassa säädetyn velvoitteen rikkomiseen, sakon enimmäismäärä on 20 prosenttia edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Komissio voi myös määrätä sakon, jonka suuruus on enintään yksi prosentti yrityksen edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta liikevaihdosta, jos yritys on tahallaan tai tuottamuksellisesti esimerkiksi toimittanut virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja. Artiklassa säädetään myös yritysten yhteenliittymälle määrätyn sakon perimisestä yhteenliittymän jäseniltä.

Artiklan 31 nojalla komissio voi määrätä portinvartijoille, muille yrityksille ja yritysten yhteenliittymille myös uhkasakon. Uhkasakon enimmäismäärä on enintään 5 prosenttia yrityksen edeltävän tilikauden keskimääräisestä päivittäisestä maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Uhkasakon tarkoituksena on saada sen kohde noudattamaan komission asetuksen nojalla tekemiä päätöksiä ja määräämiä toimenpiteitä.

Asetuksen 45 artiklassa säädetään unionin tuomioistuimen toimivallasta tutkia komission sakkoja ja uhkasakkoja koskevia päätöksiä. Artiklan mukaan unionin tuomioistuimella on SEUT 261 artiklan mukaisesti täysi harkintavalta tutkia valitukset päätöksistä, joilla komissio on määrännyt sakkoja tai uhkasakkoja. Se voi kumota sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sitä.

Sakkojen ja uhkasakkojen ohella portinvartija voidaan määrätä toteuttamaan myös käyttäytymistä koskevia tai rakenteellisia korjaustoimenpiteitä. Korjaustoimenpiteitä voidaan määrätä, jos 18 artiklan mukainen velvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva markkinatutkimus osoittaa, että portinvartija on järjestelmällisesti rikkonut yhtä tai useampaa 5–7 artiklassa säädettyä velvoitetta ja säilyttänyt portinvartijan asemansa, vahvistanut sitä tai laajentanut sitä edelleen. Korjaustoimenpiteisiin voi kuulua myös määräaikainen kiello toteuttaa sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua keskittymää sellaisten ydinalustapalvelujen tai muiden digitaaliolla tarjottavien palvelujen tai tietojen keräämisen mahdollistavien palvelujen osalta, joihin kyseinen järjestelmällinen noudattamatta jättäminen vaikuttaa. Kiellon on oltava oikeasuhteinen ja tarpeellinen oikeudenmukaisuuden ja kilpailullisuuden säilyttämiseksi tai palauttamiseksi.

Yhteistyö kansallisten viranomaisten kanssa

Artikloissa 37–39 säädetään yhteistyöstä komission ja kansallisten viranomaisten sekä tuomioistuinten välillä. Artiklassa 37 säädetään yleisesti yhteistyöstä kansallisten viranomaisten kanssa. Komissio ja jäsenvaltiot ovat velvollisia tekemään tiivistä yhteistyötä ja koordinoimaan

⁴ DMA:ssa tarkoitetut *sakot* eivät ole rikosoikeudellisia seuraamuksia, vaan rangaistusluonteisia hallinnollisia sanktioita. Vastaavasti EU:n kilpailuoikeudellisessa sääntelyssä käytetään käsitettä sakko, vaikka kyseessä ovat rangaistusluonteiset hallinnolliset sanktiot.

täytäntöönpanotoimiaan varmistaakseen portinvartijoihin sovellettavien oikeudellisten välineiden johdonmukaisen, tehokkaan ja täydentävän täytäntöönpanon. Komissio voi artiklan nojalla kuulla kansallisia viranomaisia mistä tahansa DMA:n soveltamiseen liittyvästä asiasta.

Asetuksen 38 artiklassa säädetään erikseen yhteistyöstä ja koordinoinnista kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kanssa. Komissio ja kansalliset kilpailuviranomaiset ovat velvollisia tiedottamaan toisilleen täytäntöönpanotoimista Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston (ECN) kautta. Jos kansalliselle kilpailuviranomaiselle on kansallisessa sääntelyssä annettu toimivalta suorittaa DMA:n noudattamiseen liittyviä alustavia selvitystoimia, kansallinen kilpailuviranomainen voi omasta aloitteestaan toteuttaa tutkinnan mahdollisen 5–7 artiklan velvoitteiden noudattamatta jättämisen selvittämiseksi. Komissiolle on ilmoitettava kirjallisesti ennen ensimmäistä muodollista tutkintatoimenpidettä.

Artiklassa 39 säädetään tarkemmin yhteistyöstä kansallisten tuomioistuinten kanssa. Asetuksen soveltamiseen liittyvien menettelyjen osalta kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää komissiota toimittamaan sen hallussa olevia tietoja tai näkemyksen asetuksen soveltamisesta. Jäsenvaltiot ovat velvollisia toimittamaan komissiolle kirjallisen kopion kaikista asetuksen soveltamista koskevista kansallisten tuomioistuinten tuomioista. Komissio voi omasta aloitteestaan toimittaa kirjallisia huomioita kansallisille tuomioistuimille ja kansallisen tuomioistuimen suostumuksella komissio voi antaa myös suullisia havaintoja. Huomioiden tekemistä varten komissio voi pyytää kansallista tuomioistuinta toimittamaan kaikki asian arvioimiseksi tarpeelliset asiakirjat. Kansalliset tuomioistuimet eivät saa tehdä komission päätösten kanssa ristiriitaisia päätöksiä ja kansallisten tuomioistuinten tulee myös välttää tekemästä päätöksiä, jotka eivät ole yhteensopivia komission suunnittelemissa päätösten kanssa. Tämän varmistamiseksi kansallinen tuomioistuin voi arvioida tarvetta keskeyttää vireillä olevan asian käsittely. Artikla ei vaikuta kansallisten tuomioistuinten mahdollisuuteen pyytää ennakkoratkaisua SEUT 267 artiklan mukaisesti.

Jäsenvaltiot osallistuvat DMA:n täytäntöönpanoa koskeviin menettelyihin myös digitaalisten markkinoiden neuvoa-antavan komitean (*Digital Markets Advisory Committee, DMAC*) kautta. Komitea toimii [asetuksessa \(EU\) N:o 182/2011](#)⁵ tarkoitettuna komiteana.

Loppusäännökset

Artiklassa 44 säädetään komission DMA:n nojalla tekemien tiettyjen päätösten julkaisemisesta. Julkaistaessa on mainittava osapuolten nimet ja päätöksen pääasiallinen sisältö, mukaan lukien määrätyt seuraamukset. Julkaisussa on otettava huomioon portinvartijoiden tai kolmansien osapuolten oikeudet edut sen suhteen, että heidän luottamukselliset tietonsa suojataan.

Artikloissa 51 ja 52 säädetään DMA:ta koskevan viittauksen lisäämisestä unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937 liitteeseen sekä kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista ja direktiivin 2009/22/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 liitteeseen.

Artiklassa 53 säädetään komission velvollisuudesta suorittaa asetuksen tavoitteiden toteutusta koskeva arviointi kolmen vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta sekä kolmen vuoden

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä, EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13–18.

välein siitä eteenpäin. Komission tulee laatia ja julkaista arvioinnista raportti. Jäsenvaltiot ovat velvollisia toimittamaan komissiolle kaikki tällaisen raportin laatimisessa tarvittavat tiedot.

Artiklassa 54 säädetään asetuksen voimaantulosta ja soveltamisen alkamisesta. Asetus tuli voimaan 1.11.2022 ja sen soveltaminen alkaa pääosin 2.5.2023, mutta 3 artiklan 6 ja 7 kohtaa sekä 40, 46, 47, 48, 49 ja 50 artiklat soveltuvat heti voimaantulopäivästä lukien. Artikloita 42 ja 43 sovelletaan 25.6.2023 lukien.

2.2.2 Komissiolle siirretty toimivalta

Artiklassa 49 komissiolle siirretään asetuksen voimaantulopäivästä 1.11.2022 lukien viideksi vuodeksi 3 artiklan 6 ja 7 kohdissa sekä 12 artiklan 1, 3 ja 4 kohdissa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Komission tulee laatia siirrettyä säädösvaltaa koskeva kertomus viimeistään yhdeksän kuukautta ennen viiden vuoden jakson päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, ellei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta jatkamista. Euroopan parlamentti voi milloin tahansa peruuttaa säädösvallan siirron. Peruuttaminen ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyYTEEN.

Asetuksen 3 artiklan 6 ja 7 kohtien nojalla komissio voi antaa delegoituja säädöksiä portinvar-tijaolettaman muodostavien kynnysarvojen laskemisessa sovellettavan menetelmän täsmentä-miseksi ja tarvittaessa mukauttaa sitä vastaamaan markkinoiden ja teknologian kehitystä sekä asetuksen liitteessä vahvistetun yrityskäyttäjien ja loppukäyttäjien laskemiseen käytettävän men-etelmän ja indikaattoreiden luettelon päivittämiseksi. DMA:n 12 artiklassa puolestaan annea-taan komissiolle toimivalta antaa delegoituja säädöksiä 5–7 artiklan velvoitteiden täydentä-miseksi sekä 7 artiklan 2 kohdassa yksilöityjen perustoimintojen luettelon muuttamiseksi joko lisäämällä siihen tai poistamalla siitä numeroista riippumattomien henkilöiden välisten viestin-täpalveluiden toimintoja. Asetuksen 12 artiklan nojalla annettavien delegoitujen säädösten on perustuttava antamisen tarpeen osoittavaan 19 artiklan mukaiseen markkinatutkimukseen.

Delegoitujen säädösten antamista koskevan toimivallan lisäksi komissiolla voi antaa täytän-töönpanosäännöksiä ja suuntaviivoja sekä valtuuttaa eurooppalaiset standardointiorganisaatiot laatimaan DMA:ssa säädettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoon liittyviä standardeja velvoittei-den täytäntöönpanon helpottamiseksi. Artiklassa 46 komissiolle annetaan toimivalta antaa täy-täntöönpanosäännöksiä artiklassa tarkemmin määriteltyjen seikkojen soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Täytäntöönpanosäännökset hyväksytään noudattaen 50 artik-lassa mainittuja komiteamenettelyjä. Artiklan 47 mukaan komissio voi antaa suuntaviivoja mistä tahansa DMA:n osa-alueesta helpottaakseen sen tehokasta täytäntöönpanoa ja noudatta-misen valvontaa. Artiklassa 48 annetaan komissiolle toimivalta valtuuttaa aiheellisissa tapauk-sissa ja tarpeen mukaan eurooppalaiset standardointiorganisaatiot helpottamaan DMA:ssa sää-dettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoa laatimalla asianmukaisia standardeja.

2.2.3 Kansallinen liikkumavara

DMA:n osalta kyseessä on asetuksen muodossa annettu EU-sääntely, minkä vuoksi sitä on nou-datettavana sellaisenaan eikä jäsenvaltioissa voida antaa asetuksesta poikkeavaa tai sen kanssa päällekkäistä sääntelyä. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt sinänsä selvänä, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytän-nössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, s. 13 ja PeVL 20/2017 vp, s. 6) eikä suomalaisessa lainsäädännössä tule pyrkiä EU-oikeuden kanssa ristiriidassa ole-viin ratkaisuihin (PeVL 15/2018 vp, s. 49, PeVL 14/2018 vp, s. 13, PeVL 26/2017 vp, s. 42).

Asetuksen kohdetta ja soveltamisalaa määrittävän 1 artiklan 5 kohdassa jäsenvaltioita nimenomaisesti kielletään asettamasta portinvartijoille lisävelvollisuuksia laeilla, asetuksilla tai hallinnollisilla toimenpiteillä kilpailullisten ja oikeudenmukaisten markkinoiden varmistamiseksi. Asetus ei kuitenkaan estä jäsenvaltioita asettamasta velvoitteita yrityksille, mukaan lukien ydin-alustapalveluita tarjoavat yritykset, asioissa, jotka eivät kuulu DMA:n soveltamisalaa. Edellytyksenä kuitenkin on, että kyseiset velvoitteet ovat yhteensopivia unionin lainsäädännön kanssa eivätkä johdu asianomaisten yritysten asemasta DMA:n mukaisena portinvartijana.

Poikkeuksen lähtökohtaisesta kansallisen liikkumavaran puuttumisesta muodostaa DMA:n 38 artiklan 7 kohdassa jäsenvaltioille annettu mahdollisuus säätää kansallisesti kilpailuviranomaisilleen toimivalta suorittaa omasta aloitteestaan tutkinta, joka koskee DMA:n 5–7 artikloissa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen selvittämistä. Jos kansallisille kilpailuviranomaisille on annettu tällaisia toimivaltuuksia, tulee niiden ilmoittaa kyseisten toimivaltuuksien käytöstä kirjallisesti komissiolle ennen ensimmäisen virallisen tutkintatoimenpiteen toteuttamista. Asetuksen johdanto-osassa kuitenkin korostetaan, että toimivalta panna asetus täytäntöön on yksinomaan komissiolla. Kansallisesti annettavien toimivaltuuksien sisältö rajoittuu siten asetuksen rikkomisepäilyjen alustavaan selvittämiseen tarvittavien toimivaltuuksien antamiseen kansallisille kilpailuviranomaisille. Kansallisille kilpailuviranomaisille ei ole mahdollista antaa toimivaltaa tehdä varsinaisia DMA:n soveltamista koskevia päätöksiä.

Vaikka DMA:ssa velvoitetaan jäsenvaltioiden kansallisia viranomaisia tekemään erilaisia komission täytäntöönpanotoimia tukevia toimenpiteitä, DMA ei sisällä kaikilta osin riittävän yksityiskohtaisia säännöksiä niiden toteuttamiseksi. Kansallisia viranomaisia koskevien toimivaltuuksien puuttuessa asetuksen sääntelystä, on niistä tarpeen säätää kansallisesti, sillä perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Tässä esityksessä ehdotettavan kansallisen sääntelyn osalta ei ole kyse DMA:n 1 artiklan 5 kohdassa kielletystä asetuksen varsinaisen velvoittavan asiasisällön kanssa päällekkäisestä tai siitä poikkeavasta sääntelystä, vaan kansallisilta viranomaisilta edellytetyjen toimenpiteiden toteuttamisen mahdollistavasta asetuksen sääntelyä täydentävästä sääntelystä.

2.2.4 Asetuksen vaikutukset

Euroopan komission tekemän vaikutustenarvioinnin mukaan asetus lisää digitaalisten markkinoiden kilpailullisuutta täyttämällä sääntelyssä olevan aukon. Sääntely edistää sellaisten portinvartijoiden kanssa vaihtoehtoisten alustojen syntymistä, jotka voisivat tarjota laadukkaita ja innovatiivisia tuotteita ja palveluja kohtuullisin hinnoin. Uudesta sääntelystä seuraavan kuluttajahyödyn arvioidaan olevan 13 miljardia euroa vuodessa. Lisäksi sisämarkkinoiden hajanaisuuden odotetaan vähenevän.

Asetuksesta aiheutuvien suurimpien kustannusten arvioidaan liittyvän kustannuksiin, joita portinvartijoille aiheutuu uusien sääntöjen noudattamisesta. Myös muille yrityksille voi aiheutua tiettyjä hallinnollisia kustannuksia tietopyyntöihin vastaamisesta. Euroopan komissiolle täytäntöönpanosta aiheutuvan rasitteen arvioidaan olevan pieni suhteessa taloudelle koituvaan hyötyyn. Kansallisille viranomaisille arvioidaan koituvan joitakin vähäisiä hallinnollisia kustannuksia.

Asetuksen 53 artiklan mukaan Euroopan komission tulee arvioida asetuksen tavoitteiden saavuttamista sekä asetuksen vaikutuksia yrityskäyttäjiin ja loppukäyttäjiin viimeistään 3.5.2026 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi. Arviointien tulokset tulee toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Yleistä

Suomessa ei ole DMA:ssa määriteltyjä ydinalustapalveluita tarjoavia yrityksiä koskevaa kansallista sääntelyä. Koska DMA:n osalta kyseessä on suoraan velvoittavana asetuksena annettu EU-sääntely, ei kansallisesti ole myöskään mahdollista antaa DMA:n säännöksistä poikkeavaa tai niiden kanssa päällekkäistä sääntelyä. Kansallista sääntelyä on kuitenkin tarpeen antaa sen varmistamiseksi, että kansalliset viranomaiset pystyvät täyttämään DMA:n edellyttämät toimet, kuten esimerkiksi toimittamaan tietoja komissiolle sekä avustamaan komissiota DMA:n nojalla tehtävien markkinatutkimusten toteuttamisessa.

Koska asetuksen sääntely on suurimmaksi osaksi sellaisenaan velvoittavaa eikä jätä kansallisesti liikkumavaraa, esityksen seuraavissa alaluvuissa arvioidaan nykytilan riittävyttä tarkemmin ainoastaan niiden kokonaisuuksien osalta, joiden osalta on arvioitu olevan olemassa mahdollinen tarve antaa tarkentavaa kansallista sääntelyä. Tällaisia kokonaisuuksia ovat 21, 27, 38 ja 53 artikloissa säädetty tietojen toimittamista kansallisten viranomaisten ja komission välillä koskevat artiklat, komission markkinatutkimuksiin liittyvät 16 artiklan 5 kohdan mukainen komission avustaminen ja markkinatutkimuksen aloittamista koskevan 41 artiklassa tarkoitetun pyynnön esittäminen sekä eräät asetuksen tutkinta-, täytäntöönpano- ja seurantavaltuuksia koskevat artiklat, kuten esimerkiksi 23 artiklan 8 kohdassa säädetty velvollisuus pyytää poliisin virka-apua komission tarkastusten yhteydessä. Lisäksi jaksossa arvioidaan 38 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun 5–7 artikloiden velvoitteiden rikkomisen selvittämistä koskevien kansallisten kilpailuviranomaisten oma-aloitteisten alustavien tutkintojen mahdollistavan kansallisen sääntelyn tarvetta. Asetuksen ja kilpailuoikeudellisen sääntelyn läheisen yhteyden vuoksi nykytilan kuvauksessa käsitellään erityisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksia koskevaa kansallista sääntelyä.

3.2 Tietojenvaihtoa koskeva sääntely

3.2.1 Yrityskeskittymiä koskevat tiedot

Asetuksen 14 artiklassa säädetään portinvartijoiden velvollisuudesta ilmoittaa komissiolle yrityskeskittymistä. Artiklan 1 kohdan mukaan portinvartijan on ilmoitettava komissiolle sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitetusta suunnitellusta keskittymästä, jossa sulautuvat yritykset tai keskittymään hankittava yritys tarjoavat ydinalustapalveluja tai muita digitaalisella tarjottavia palveluja tai mahdollistavat datankeruun. Ilmoitus on tehtävä riippumatta siitä, pitääkö yrityskeskittymästä ilmoittaa komissiolle sulautuma-asetuksen nojalla tai kansallisille kilpailuviranomaisille kansallisten yrityskeskittymiä koskevien sääntelyiden nojalla. Artiklan mukainen ilmoitus komissiolle on tehtävä ennen keskittymän toteuttamista ja sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen julkistamisen tai määräysvallan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen.

Artiklan 2 kohdassa säädetään ilmoitettavista tiedoista. Kohdan mukaan toimitettavien tietojen on sisällettävä vähintään kuvaus yrityksistä, joita keskittymä koskee, niiden vuotuiset liikevaihdot unionissa ja maailmanlaajuisesti, niiden toimialat, myös keskittymään suoraan liittyvän toiminnan osalta, sopimuksen kauppaa-arvo tai arvio siitä sekä tiivistelmä keskittymästä, mukaan lukien sen luonne ja perustelut, ja luettelo jäsenvaltioista, joita keskittymä koskee. Tiedoissa on myös kuvattava kaikkien kyseeseen tulevien ydinalustapalvelujen osalta vuotuinen liikevaihto unionissa, niiden vuotuisen aktiivisten yrityskäyttäjien lukumäärä ja kuukausittaisen aktiivisten loppukäyttäjien lukumäärä. Artiklan 3 kohdan mukaan siinä tapauksessa, että artiklassa tar-

koitetun keskittymän jälkeen portinvartijan muut ydinalustapalvelut erikseen tarkasteltuina täytävät 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyt kynnyksarvot, asianomaisen portinvartijan on ilmoitettava tästä komissiolle kahden kuukauden kuluessa keskittymän toteuttamisesta ja toimittava komissiolle 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Artiklan 4 kohdan mukaan komissio ilmoittaa jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille kaikista 14 artiklan 1 kohdan nojalla saaduista tiedoista ja julkaisee vuosittain luettelon portinvartijoiden artiklan nojalla ilmoittamista hankinnoista. Komissio ottaa tietojen käsittelyssä huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei yritysten liikesalaisuuksia paljasteta. Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää artiklan 1 kohdan nojalla saatuja tietoja tehdäkseen komissiolle sulautuma-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettua pyynnön tutkia keskittymä. Salassapitovelvollisuutta koskevan DMA:n 36 artiklan 2 kohdassa säädetään lisäksi, että 14 artiklan mukaisesti kerätyt tiedot käytetään DMA:n, sulautuma-asetuksen ja yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseksi.

Yrityskauppavalvonnassa tarvittavien tietojen toimittamisesta säädetään sekä EU-tasolla että kansallisesti. EU:n yrityskauppavalvonnasta säädetään sulautuma-asetuksessa, jonka 1 artiklan mukaan komissiolle on ilmoitettava yhteisönlaajuiset yrityskeskittymät⁶. Yhteisönlaajuisista keskittymistä on sulautuma-asetuksen 4 artiklan mukaan ilmoitettava komissiolle ennen niiden toteuttamista ja sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen julkistamisen tai määräysvallan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen. Ilmoitus voidaan tehdä myös ennakkolisesti silloin, jos keskittymään osallistuvat yritykset osoittavat vilpittömän aikomuksen keskittymän toteuttamisesta. Yritysten ilmoitusvelvollisuuden lisäksi sulautuma-asetuksen 11 artiklassa säädetään komission toimivallasta vaatia joko pelkällä pyynnöllä tai päätöksellä tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot.

Suomen kansallisesta yrityskauppavalvonnasta säädetään kilpailulain 4 luvussa. Kilpailulain 22 §:n mukaan kilpailulain säännöksiä yrityskauppavalvonnasta sovelletaan yrityskauppaan, jossa yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää 100 miljoonaa euroa ja jossa vähintään kahden yrityskaupan osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää kummankin osalta 10 miljoonaa euroa. Säännöksiä yrityskauppavalvonnasta ei sen sijaan sovelleta, jos yrityskauppa kuuluu sulautuma-asetuksen soveltamisalaan, paitsi jos Euroopan komissio siirtää yrityskeskittymän Kilpailu- ja kuluttajaviraston käsiteltäväksi sulautuma-asetuksen 4 artiklan 4 kohdan tai 9 artiklan nojalla.

Kilpailulain 23 §:n mukaan lain 22 §:ssä tarkoitettu yrityskauppa on ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sopimuksen tekemisen, määräysvallan hankkimisen tai arvopaperimarkkinain lain (495/1989) 6 luvun 3 §:n mukaisen julkisen ostotarjouksen julkistamisen jälkeen, mutta kuitenkin ennen kaupan täytäntöönpanoa. Yrityskauppa voidaan myös ilmoittaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle heti, kun osapuolet voivat osoittaa riittävällä varmuudella aikomuksensa tehdä yrityskauppa. Kilpailulain 23 §:n 3 momentin mukaan ilmoitusvelvollisia ovat määräysvallan hankkija, liiketoiminnan tai sen osan hankkija, sulautumiseen osallistuvat yhteisöt ja säätiöt

⁶ Keskittymä on yhteisönlaajuinen, jos kaikkien siihen osallistuvien yritysten yhteenlaskettu koko maailmasta kertynyt kokonaisliikevaihto on yli viisi miljardia euroa ja ainakin kahden siihen osallistuvan yrityksen yhteisön alueelta kertynyt kokonaisliikevaihto on erikseen yli 250 miljoonaa euroa, ellei joko kaisen keskittymään osallistuvan yrityksen omasta yhteisön alueella kertyneestä kokonaisliikevaihdosta yli kaksi kolmasosaa ole kertynyt yhdestä jäsenvaltiosta. Myös näiden rajojen alle jäävä keskittymä katsotaan yhteisönlaajuiseksi, jos se täyttää sulautuma-asetuksen 1 artiklassa erikseen säädetty edellytykset.

sekä yhteisyrityksen perustajat. Tarkemmat säännökset ilmoitusvelvollisuudesta ovat yritys-kauppojen ilmoitusvelvollisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1012/2011). Kilpailulain 23 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden lisäksi elinkeinonharjoittajat, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymät, hankintayksiköt, kunnat, kuntayhtymät, hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymät ja valtio sekä niiden määräysvallassa olevat yksiköt ovat kilpailulain 33 §:n 1 momentin mukaan velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki 4 luvussa tarkoitettun yrityskaupan arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.

Edellä kuvatut sulautuma-asetuksen ja kilpailulain yrityskauppavalvontaa koskevat säännökset eivät vaikuta portinvartijoiden velvollisuuteen toimittaa komissiolle DMA:n 14 artiklassa edellytetyt tietoja, sillä artiklassa säädetään portinvartijoiden olevan velvollisia toimittamaan artiklassa tarkoitettut tiedot komissiolle riippumatta siitä, tuleeko yrityskeskittymästä tehdä erillistä ilmoitusta sulautuma-asetuksen tai kansallisten yrityskeskittymiä koskevien sääntöjen nojalla. DMA:n 14 artiklan sääntely on sulautuma-asetuksen ja kilpailulain yrityskauppavalvontaa koskevia säännöksiä täydentävää.

3.2.2 Tietopyynnöt ja asetuksen uudelleentarkasteluun liittyvät tiedot

Asetuksen 21 artiklassa säädetään komission toimivallasta tehdä tietopyyntöjä. Komissio voi asetuksen mukaisten tehtäviensä toteuttamiseksi joko yksinkertaisella pyynnöllä tai päätöksellä vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot komission asettamassa määräajassa. Lähettäessään tietojen saamiseksi pelkän pyynnön komissio mainitsee pyynnössään sen oikeusperustan ja tarkoituksen, täsmentää tarvittavat tiedot, vahvistaa määräajan tietojen antamiselle sekä ilmoittaa 30 artiklassa säädetystä mahdollisuudesta määrätä sakkoja puutteellisten, virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen tai selitysten antamisen johdosta. Vaatiessaan tietoja päätöksellä komissio voi myös vaatia yrityksiä antamaan pääsyn mihin tahansa niiden dataan, algoritmeihin ja testauksiin koskeviin tietoihin. Vaadittaessa tietoja päätöksellä komissio voi määrätä myös uhkasakon. Lisäksi päätöksessä on ilmoitettava oikeudesta hakea siihen muutosta unionin tuomioistuimelta.

Komissio voi osoittaa tietopyynnön myös jäsenvaltioiden viranomaisille. Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on pyynnöstä toimitettava komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio tarvitsee sille DMA:ssa määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Kussakin yksittäisessä tapauksessa toimivaltaiseksi katsottava jäsenvaltion viranomainen tulee ratkaista tapauskohtaisesti sen perusteella, minkä viranomaisen tehtäväkenttään kuuluvia tietoja komissio kulloinkin tarvitsee. Artiklassa käytetyn muotoilun johdosta ei ole mahdollista etukäteen tyhjentävästi määrittellä sitä, mitkä kaikki kansalliset viranomaiset voivat olla komission tietopyyntöjen kohteina.

Artiklan sanamuoto velvoittaa yritykset ja yritysten yhteenliittymät sekä myös jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset toimittamaan komissiolle kaikki komission asetukseen perustuvien tehtävien toteuttamiseksi tarvitsemat tiedot, mikä tarkoittaa velvoitteiden kattavan myös salassa pidettävien tietojen toimittamisen. Kansallisten viranomaisten osalta velvoite tietojen toimittamiseen koskee kuitenkin vain kansallisilla viranomaisilla jo entuudestaan hallussa olevia tietoja.

Kansalliset viranomaiset ovat velvollisia toimittamaan komissiolle niiden hallussa olevia tietoja myös asetuksen uudelleentarkastelua koskevan 53 artiklan nojalla. Kyseisen artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava komissiolle kaikki niiden hallussa olevat sellaiset tiedot, joita komissio voi edellyttää asetuksen tavoitteiden ja vaikutusten saavuttamista koskevan arvioinnin yhteydessä. Vastaavasti kuin 21 artiklan nojalla tehtävien komission tietopyyntöjen tilanteessa, myös 53 artiklan velvoite kattaa myös salassa pidettävät

tiedot ja rajoittuu koskemaan vain jo entuudestaan kansallisten viranomaisten hallussa olevia tietoja. Myöskään 53 artiklan nojalla tapahtuvan tietojen toimittamisen osalta ei ole mahdollista etukäteen tyhjentävästi määritellä sitä, millä kansallisilla viranomaisilla voi olla hallussaan artiklassa tarkoitettuja tietoja.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) 29 §:n mukaan viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta muun muassa silloin, kun tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Julkisuuslain 30 §:ssä puolestaan säädetään salassa pidettävien tietojen antamisesta ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle. Viimeksi mainitun julkisuuslain pykälän mukaan sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomainen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta tehdä EU:n ja Suomen kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanoon liittyviä tietopyyntöjä säädetään kilpailulaissa. Kilpailulain 33 §:n mukaan elinkeinonharjoittaja, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä, hankintayksikkö, kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue, hyvinvointiyhtymä ja valtio sekä niiden määräysvallassa olevat yksiköt ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki kilpailunrajoituksen sisällön, tarkoituksen ja vaikutuksen sekä kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi ja 4 luvussa tarkoitettua yrityskaupan sekä 4 a luvussa tarkoitettua menettelyn, rakenteen ja niiden vaikutusten arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Lisäksi kilpailulain 33 §:n mukaan elinkeinonharjoittaja ja elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston pyynnöstä antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki 37 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen menettelysääntöjen rikkomisten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Voimassa olevan kilpailulain 33 §:n tietojenantovelvollisuus Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kilpailulain soveltamisalaan kuuluvista asioista ei sovellu asetuksen mukaiseen tietojenantovelvollisuuteen ja tietojenvaihtoon komission kanssa.

Kilpailulain 39 §:ssä säädetään tietojenvaihdosta kansallisten viranomaisten välillä. Pykälässä säädetään niistä nimeltä mainituista käyttötarkoituksista ja kansallisista viranomaisista, joille Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä. Säännös ei koske nyt käsiteltävän asetuksen mukaista tietojenantovelvollisuutta eikä tietojen toimittamista komissiolle. Pykälässä säädetään niin ikään Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä viranomaisilta tai julkista tehtävää hoitavilta tahoilta tieto tai asiakirja, joka on välttämätön kilpailunrajoitusten selvittämiseksi ja yrityskauppojen valvomiseksi. Säännös soveltuu siten viraston tiedonsaantiin vain kilpailunrajoitusten ja yrityskauppavalvonnan osalta. Kilpailulain 40 §:ssä säädetään asiakirjan luovuttamisesta toisen maan kilpailuviranomaiselle.

3.2.3 Kolmansien osapuolten esittämät tiedot

DMA:n 27 artiklan 1 kohdan mukaan mikä tahansa kolmas osapuoli voi esittää kansalliselle kilpailuviranomaiselle tai suoraan komissiolle kaikista portinvartijoiden käytännöistä tai käytäytymisestä, jotka kuuluvat DMA:n soveltamisalaan. Artiklan 2 kohdan mukaan kansallisilla kilpailuviranomaisilla ja komissiolla on täysi harkintavalta asianmukaisten toimenpiteiden suhteen eikä niillä ole velvollisuutta toteuttaa jatkotoimia saatujen tietojen perusteella. Kansallisten kilpailuviranomaisten tulee kuitenkin artiklan 3 kohdan mukaan välittää kolmannen osapuolen

1 kohdan mukaisesti toimittamat tiedot komissiolle silloin, kun kansallinen kilpailuviranomainen katsoo niiden perusteella kyseessä saattavan olla DMA:n noudattamatta jättäminen.

3.2.4 Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö

Asetuksen 38 artiklassa säädetään komission yhteistyöstä ja koordinoinnista kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kanssa. Artiklan nojalla komissio ja kansalliset kilpailuviranomaiset ovat velvollisia tiedottamaan toisilleen täytäntöönpanotoimistaan Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston (*European Competition Network*, ECN) kautta ja verkoston välityksellä tulee voida vaihtaa myös luottamuksellisia tietoja.

Artiklan 2 kohta velvoittaa kansalliset kilpailuviranomaiset ilmoittamaan komissiolle kirjallisesti kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla tehdystä ensimmäisestä virallisesta täytäntöönpanotoimesta ennen toimen tekemistä tai välittömästi sen jälkeen. Tämä tieto voidaan jakaa myös muille kansallisille kilpailuviranomaisille. Kun kansallinen kilpailuviranomainen aikoo määrätä portinvartijaan kohdistuvia velvoitteita kansallisen kilpailusääntelyn nojalla, sen tulee artiklan 3 kohdan nojalla ilmoittaa toimenpide-ehdotuksesta perusteluineen komissiolle viimeistään 30 päivää ennen sen hyväksymistä. Väli-toimien osalta komissiolle tulee toimittaa tieto niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään väli-toimen antamisen jälkeen. Velvoitteita ja väli-toimia koskevat tiedot voidaan toimittaa myös muiden jäsenvaltioiden kansallisille kilpailuviranomaisille.

Artiklan 4 kohdassa rajoitetaan 2 ja 3 kohdissa säädettyjen tietojenvaihtomekanismien käyttöä siten, ettei niitä voida soveltaa kansallisten yrityskauppoja koskevien sääntelyiden nojalla suunniteltuihin päätöksiin. Artiklan 5 kohdassa säädetään lisäksi, että 1–3 kohtien nojalla vaihdettuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan asetuksen sekä EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanon koordinoimiseksi.

ECN-verkoston sisällä tapahtuva tietojenvaihto perustuu perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003⁷ (jäljempänä täytäntöönpanoasetus) 12 artiklaan, jonka 1 kohdassa komissiolle ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisille annetaan toimivalta välittää toisilleen tietoa kaikista tosi-seikoista tai oikeudellisista seikoista, luottamukselliset tiedot mukaan lukien, ja käyttää niitä todisteina. Yhteistyöstä kilpailuviranomaisten verkostossa annetun komission tiedonannon⁸ kappaleen 26 mukaan täytäntöönpanoasetuksen nojalla tapahtuvan tietojenvaihto on yksi avaintekijä ECN-verkoston toiminnassa ja kappaleessa 27 todetaan täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan menevän jäsenvaltioiden kaikkien sen vastaisten lakien edelle.

Kansallisella tasolla kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta luovuttaa asiakirjoja toisen maan kilpailuviranomaiselle säädetään kilpailulain 40 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston hallussa olevan salassa pidettävän asiakirjan luovuttamisesta ulkomaiselle kilpailuviranomaiselle säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 30 §:ssä. Kilpailulain 40 §:n 1 momentissa säädetyn lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi pykälän 2 momentin nojalla luovuttaa hallussaan olevan salassa pidettävän asiakirjan toiselle pohjoismaiselle kilpailuviranomaiselle

⁷ Asetus on saatavilla osoitteessa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R0001&from=FI>

⁸ Komission tiedonanto yhteistyöstä kilpailuviranomaisten verkostossa, EUVL C 101, 27.4.2004, s. 43. Tiedonanto on saatavilla osoitteessa [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52004XC0427\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52004XC0427(02)&from=EN)

yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen määräysten mukaisesti⁹. Pykälän 3 momentissa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on annettu oikeus vaihtaa tietoja toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen kanssa ja käyttää vaihdettuja tietoja todisteina täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan mukaisia takeita soveltaen.

3.2.5 Tietojenvaihto komission ja kansallisten tuomioistuinten välillä

Komission ja jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä tapahtuvasta tietojenvaihdosta säädetään DMA:n 39 artiklassa. Kyseisen artiklan 1 kohdan nojalla kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää komissiota toimittamaan niille sen hallussa olevia tietoja tai lausunnon DMA:n soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Artiklan 2 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot toimittamaan komissiolle jäljennös kaikista kirjallisista tuomioista, joissa päätetään DMA:n soveltamisesta. Artiklan 3 kohdassa säädetään komission mahdollisuudesta omasta aloitteestaan esittää kirjallisia huomautuksia kansallisille tuomioistuimille silloin, kun asetuksen johdonmukainen soveltaminen sitä edellyttää. Tuomioistuimen luvalla komissio voi esittää myös suullisia huomautuksia. Artiklan 4 kohdan nojalla komissio voi pyytää kansallista tuomioistuinta toimittamaan sille 3 kohdassa tarkoitettujen huomautusten laatimista varten kaikki asian arvioinnissa tarvittavat asiakirjat tai varmistamaan niiden toimittamisen.

Suomessa yleisten tuomioistuinten asiakirjojen julkisuudesta säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (370/2007). Kyseisen lain 7 §:n mukaan oikeudenkäyntiasiakirja on 8 §:ssä tarkoitetun ajankohdan jälkeen julkinen, jollei se ole 9 §:n mukaan salassa pidettävä tai jollei tuomioistuin 10 §:n nojalla määrää sitä salassa pidettäväksi.

Hallintotuomioistuinten osalta asiakirjojen julkisuudesta säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007). Kyseisen lain 8 §:n mukaan Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä asiakirjan julkisuudesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hallintotuomioistuin voi kuitenkin salassapitosäännösten estämättä antaa oikeudenkäyntiasiakirjasta tiedon siinä laajuudessa kuin se on tarpeen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin taikka asiaan liittyvän tärkeän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi.

3.2.6 Nykytilan arviointi

Portinvartijoiden yrityskeskittymistä komissiolle DMA:n 14 artiklan nojalla toimittamia tietoja voidaan DMA:n 14 ja 36 artikloiden säännösten nojalla käyttää DMA:n, sulautuma-asetuksen ja yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseksi. DMA:n 14 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää kyseisen artiklan nojalla saatuja tietoja myös pyytääkseen komissiota tutkimaan keskittymän sulautuma-asetuksen 22 artiklan mukaisesti. Suomessa yrityskeskittymien valvonnasta säädetään kilpailulain 4 luvussa ja sääntelyn soveltamisesta vastaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto, minkä vuoksi 14 artiklan mukaisesti komissiolle toimitetut tiedot tulisi saada komissiolta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. DMA:n 14 artiklan 4 kohta velvoittaa komission ilmoittamaan artiklan nojalla saamistaan tiedoista jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, minkä vuoksi 14 artiklan osalta ei arvioida olevan tarvetta antaa täydentävää kansallista sääntelyä.

Komission tietopyyntöjä koskevan 21 artiklan sekä asetuksen uudelleentarkastelua koskevan 53 artiklan sanamuodot velvoittavat kansalliset viranomaiset toimittamaan komissiolle myös niiden hallussa olevia salassa pidettäviä tietoja. Julkisuuslain 30 §:n mukaan sen lisäksi, mitä laissa

⁹ Ks. Yhteistyöstä kilpailuasioissa tehty pohjoismainen sopimus (SopS 68 ja 69/2018).

erikseen säädetään, viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle. Koska DMA:n osalta on kyse asetuksena annetusta EU-sääntelystä, sen määräykset ovat sellaisenaan kansallisia viranomaisia velvoittavia eikä julkisuuslain sääntelyn valossa DMA:n 21 ja 53 artikloiden nojalla tapahtuvasta viranomaisten tietojen toimittamisesta komissiolle vaikuttaisi olevan välttämätöntä säätää kansallisesti. Koska kyseiset artiklat velvoittavat kansalliset viranomaiset toimittamaan myös salassa pidettäviä tietoja, ehdotetaan selvyuden vuoksi kansallisen sääntelyn antamista.

Kansallisten kilpailuviranomaisten velvollisuuden vastaanottaa ja tarvittaessa toimittaa komissiolle kolmansien osapuolten esittämiä tietoja DMA:n 27 artiklan nojalla voidaan arvioida kattavan myös salassa pidettävien tietojen vastaanottamista ja toimittamista. Edellä kuvattujen julkisuuslain 29 ja 30 §:n sekä DMA:n suoraan velvoittavan luonteen takia myöskään 27 artiklan nojalla tapahtuvasta tietojenvaihdosta ei vaikuttaisi olevan välttämätöntä antaa täydentävää kansallista sääntelyä, mutta koska sen voidaan arvioida kattavan myös salassa pidettävien tietojen vastaanottamista ja toimittamista, myös 27 artiklaan perustuvasta tietojenvaihdosta ehdotetaan säädettävän selvyuden vuoksi.

Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välinen DMA:n 38 artiklaan perustuva yhteistyö ja tietojenvaihto on nimenomaisesti säädetty tapahtuvaksi hyödyntäen jo olemassa olevaa ECN-verkostoa, jonka osana myös Suomen kansallinen kilpailuviranomainen Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimii. Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä ja koordinoitua koskevan 38 artiklan sääntelyn katsotaan olevan siinä määrin selkeää, ettei sen johdosta ole tarpeen antaa täydentävää kansallista sääntelyä.

Komission ja kansallisten tuomioistuinten välistä tietojenvaihtoa koskevassa 39 artiklassa ei säädetä tarkemmin siitä, mitä tuomioistuimia siinä tarkoitetaan. Tämän vuoksi artiklan voidaan katsoa koskevan kaikkia kansallisia tuomioistuimia, joissa saatetaan antaa DMA:n mukaisesti portinvartijoiksi nimettyjä yrityksiä koskevia ratkaisuja. Kyseeseen voivat siten tulla sekä yleiset tuomioistuimet että hallintotuomioistuimet. Artiklan 2 kohdassa ei ole säädetty siitä, mikä taho vastaa kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle. Artiklassa ei myöskään ole rajattu sen 2 ja 4 kohdissa säädettyjä tuomioiden kirjallisten kopioiden sekä tietojen toimittamisvelvollisuuksia koskemaan vain julkisia asiakirjoja, vaan artikla velvoittaa kansalliset tuomioistuimet toimittamaan komissiolle sen pyynnöstä kaikki asian arvioinnissa tarvittavat asiakirjat tai varmistamaan niiden toimittamisen. Artiklan sääntelyä arvioidaan olevan tarpeen selkeyttää ainakin sen osalta, mikä viranomaisen vastaa artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta.

Vaikka komission ja kansallisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa koskevien DMA:n 21, 27 ja 53 artikloiden ei arvioida välttämättä edellyttävän täydentävän kansallisen sääntelyn antamista, ehdotetaan asetukseen perustuvan komission ja kansallisten viranomaisten välisen tietojenvaihdon tehokkuuden ja toimivuuden turvaamiseksi keskitetyn kansallisen yhteysviranomaisen nimeämistä eräiden tietojenvaihtoa koskevien artikloiden osalta. Ilman keskitetyn yhteysviranomaisen nimeämistä riskinä olisi se, etteivät komissiolta tulevat tiedustelut ja pyynnöt saavuta kulloinkin relevanttia kansallista viranomaista, sillä komission ei voida olettaa tuntevan yksityiskohtaisesti kunkin jäsenvaltion eri kansallisten viranomaisten tehtäväkenttiä ja toimivaltuuksia. Komissiolla ei myöskään voida olettaa olevan tarkkaa tietämystä siitä, minkä tyyppisiä tietoja kunkin kansallisen viranomaisen hallussa on ja mihin viranomaiseen komission tulisi kohdistaa pyyntönsä yksittäisessä tapauksessa.

Keskitetyn yhteysviranomaisen tehtävään esitetään Kilpailu- ja kuluttajavirastoa, koska eräät DMA:n artiklat nimenomaisesti edellyttävät komission ja kansallisen kilpailuviranomaisen eli Kilpailu- ja kuluttajaviraston välistä yhteydenpitoa. Nimenomaisesti kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission välistä yhteydenpitoa koskevia mainintoja on yrityskeskittymistä ilmoittamista koskevassa 14 artiklassa, kuulemisia koskevassa 22 artiklassa, tarkastuksia koskevassa 23 artiklassa, kolmansien osapuolten esittämiä tietoja koskevassa 27 artiklassa sekä yhteistyötä ja koordinoitua kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa koskevassa 38 artiklassa. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle esitettävä yhteysviranomaisen tehtävä kattaisi komission tietopyyntöjä koskevaan 21 artiklaan ja asetuksen uudelleentarkastelua koskevaan 53 artiklaan perustuvan tietojenvaihdon. Sen sijaan komission ja kansallisten tuomioistuinten välinen 39 artiklaan perustuva tietojenvaihto tapahtuisi suoraan komission ja tuomioistuinten välillä.

DMA:n tietopyyntöjä koskevan 21 artiklan sekä uudelleentarkastelua koskevan 53 artiklan velvoitteet tietojen toimittamiseen kattavat myös salassa pidettävä tiedot. Myös kolmansien osapuolten ilmoituksia koskevan 27 artiklan nojalla toimitetut tiedot voivat sisältää salassa pidettäviä tietoja. On mahdollista, että myös 39 artiklassa tarkoitetut tiedot voivat olla salassa pidettäviä. Vaikka julkisuuslain sääntelyn nojalla ei vaikuttaisi olevan välttämätöntä säätää salassapidon murtaavasta vaikutuksesta, arvioidaan sääntelyn selkeyden kannalta olevan perusteltua mahdollistaa kansallisella sääntelyllä mainittuihin artikloihin perustuva tietojenvaihto salassapitoa koskevien säännösten estämättä.

3.3 Markkinatutkimukset

3.3.1 Digimarkkinasäädöksen sääntely

DMA:n artikloissa 17–19 säädetään komission toimivallasta toteuttaa markkinatutkimus kolme eri tarkoitusta varten. Artiklassa 17 annetaan komissiolle toimivalta tehdä markkinatutkimus sen selvittämiseksi, tulisiko yritys nimetä portinvartijaksi tai selvittääkseen nimeämispäätöksessä lueteltavat ydinalustapalvelut, joiden osalta kyseisen yrityksen katsotaan olevan portinvartija-asemassa.

Artiklassa 18 säädetään velvoitteiden järjestelmällistä noudattamatta jättämistä koskevasta markkinatutkimuksesta. Jos markkinatutkimus osoittaa, että portinvartija on järjestelmällisesti rikkonut yhtä tai useampaa 5–7 artiklassa säädettyä velvoitetta ja säilyttänyt portinvartijan asemansa tai vahvistanut tai laajentanut sitä edelleen, komissio voi hyväksyä täytäntöönpanosäädöksen, jolla määrätään tällaiselle portinvartijalle käyttäytymistä koskevia tai rakenteellisia korjaustoimenpiteitä, jotka ovat oikeasuhteisia tehtyyn rikkomiseen nähden ja välttämättömiä asetuksen tosiasiallisen noudattamisen varmistamiseksi. Korjaustoimenpiteisiin voi kuulua rajoitukseksi ajaksi asetettava kiello, jonka mukaan portinvartija ei saa muodostaa sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua keskittymää sellaisten ydinalustapalvelujen tai muiden digitaali-alalla tarjottavien palvelujen tai tietojen keräämisen mahdollistavien palvelujen osalta, joihin kyseinen järjestelmällinen noudattamatta jättäminen vaikuttaa. Kiellon on oltava oikeasuhteinen ja tarpeellinen oikeudenmukaisuuden ja kilpailullisuuden säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Portinvartijan katsotaan jättäneen järjestelmällisesti noudattamatta 5–7 artiklassa säädettyjä velvoitteita, jos komissio on tehnyt markkinatutkimuksen aloittamispäätöstä edeltäneiden kahdeksan vuoden aikana portinvartijasta vähintään kolme 29 artiklan mukaista noudattamatta jättämistä koskevaa päätöstä.

Artiklassa 19 säädetään uusia palveluja ja uusia käytäntöjä koskevasta markkinatutkimuksesta. Artiklan nojalla komissio voi tehdä markkinatutkimuksen selvittääkseen olisiko yksi tai useampi digitaali-alan palvelu lisättävä asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa olevaan ydinalustapalvelu-

jen luetteloon tai havaitakseen sellaisia käytäntöjä, jotka rajoittavat ydinalustapalvelujen kilpailullisuutta tai ovat epäoikeudenmukaisia ja joihin asetuksessa ei vielä puututa tehokkaasti. Komissio julkaisee markkinatutkimuksesta kertomuksen 18 kuukauden kuluessa tutkimuksen aloittamispäivästä. Kertomus annetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ja siihen on tarvittaessa liitettävä lainsäädäntöehdotus asetuksen 2 artiklan 2 kohdan luettelon muuttamiseksi tai ehdotus delegoiduksi säädökseksi, jolla täydennetään asetusta 5 ja 6 artiklassa säädettyjen velvoitteiden osalta taikka muutetaan tai täydennetään asetusta 7 artiklassa säädettyjen velvoitteiden osalta.

DMA:n 16 artiklan mukaan komissio tekee päätöksen markkinatutkimuksen aloittamisesta. Päätöksessä on mainittava markkinatutkimuksen aloittamispäivä, kohteena olevan asian kuvaus sekä markkinatutkimuksen tarkoitus. Komissio voi 16 artiklan 5 kohdan mukaan pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomasta tukemaan sitä markkinatutkimuksessa. Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä ja koordinoitua koskevan 38 artiklan 6 kohdassa on lisäksi erikseen todettu, että komissio voi pyytää kansallisia kilpailuviranomaisia tukemaan mitä tahansa DMA:n nojalla tehtävää markkinatutkimusta.

DMA:n 41 artiklassa jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus pyytää komissiota aloittamaan 17–19 artiklassa tarkoitettu markkinatutkimus. Markkinatutkimuksen aloittamista on mahdollista pyytää, kun jäsenvaltiot katsovat olevan olemassa perusteltuja syitä epäillä, että

1. tietty yritys tulisi nimetä portinvartijaksi (17 artiklassa säädetty markkinatutkimus);
2. portinvartija on järjestelmällisesti rikkonut yhtä tai useampaa 5–7 artikloissa säädettyä velvoitetta ja on ylläpitänyt, vahvistanut tai laajentanut portinvartija-asemaansa (18 artiklassa säädetty markkinatutkimus); tai
3. i) yksi tai useampi palvelu tulisi lisätä artiklassa 2 säädettyyn ydinalustapalveluiden listaan, tai ii) DMA ei kohdistu riittävän tehokkaasti yhteen tai useampaan ydinalustapalveluiden haastettavuutta rajoittavaan taikka muutoin epäreiluun menettelyyn (19 artiklassa säädetty markkinatutkimus).

Artikloissa 17 ja 19 säädettyjen markkinatutkimusten osalta kolmen tai useamman jäsenvaltion tulee esittää aloittamista koskeva pyyntö. Artiklan 18 mukaista markkinatutkimusta voi pyytää yksi tai useampi jäsenvaltio. Jäsenvaltioiden tulee toimittaa todisteita tukemaan markkinatutkimuksen aloittamista koskevaa pyyntöään. Komission tulee suorittaa jäsenvaltioiden esittämien perusteiden riittävyyden arviointi neljän kuukauden kuluessa pyynnön saannista ja julkaista arviointinsa lopputulos. DMA:n 16 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tulee komission pyynnöstä tukea sitä markkinatutkimusten toteuttamisessa.

3.3.2 Nykytilan arviointi

Suomessa ei ole voimassa sääntelyä, joka vastaisi DMA:n 17–19 artikloissa tarkoitettuja markkinatutkimuksia tai mahdollistaisi komission avustamisen sellaisten toteuttamisessa. Myöskään DMA:n 41 artiklassa säädettyjen markkinatutkimuksen aloittamista koskevien pyyntöjen osalta asetuksessa ei ole säädetty tarkemmin siitä, mikä kansallinen viranomainen voisi esittää tällaisen pyynnön. Kansallisessa sääntelyssä tulee tämän vuoksi asetuksen mahdollistamissa rajoissa määritellä se, mikä kansallinen viranomainen avustaisi komissiota 16 artiklan 5 kohdan nojalla tehdyn pyynnön johdosta ja mikä kansallinen viranomainen olisi toimivaltainen tekemään asetuksen 41 artiklassa tarkoitettuja markkinatutkimuksen aloittamista koskevia pyyntöjä komissiolle.

3.4 Muut tutkinta-, täytäntöönpano- ja seurantavaltuudet

3.4.1 Kuulemiset

Asetuksen 22 artiklassa säädetään valtuuksista kuulla henkilöitä ja kirjata lausuntoja. Komissio voi asetuksessa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi tarpeellisten tietojen keräämiseksi kuulla mitä tahansa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jos nämä antavat siihen suostumuksensa. Komissiolla on oikeus tallentaa kuulemiset millä teknisillä keinoilla tahansa. Kun kuuleminen järjestetään yrityksen tiloissa, komission tulee ilmoittaa asiasta sille EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavalle kansalliselle viranomaiselle, jonka toimivallan piiriin kuuluvalla alueella kuuleminen järjestetään. Kyseisen kansallisen viranomaisen pyynnöstä sen virkamiehet voivat avustaa komission virkamiehiä tai heidän mukanaan olevia henkilöitä kuulemisen toteuttamisessa.

Suomen kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta suorittaa kuulemisia säädetään kilpailulain 34 §:ssä. Pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on oikeus kutsua kuultavaksi elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän edustaja taikka muu henkilö, jolla voi olla hallussaan kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeellisia tietoja. Kuulemisesta säädetään tarkemmin hallintolaissa (434/2003) ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi tallentaa saamansa vastaukset. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi suorittaa kuulemisen myös toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä sen selvittämiseksi, onko elinkeinonharjoittaja tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä SEUT 101 tai 102 artiklaa, jättänyt noudattamatta toisen Euroopan unionin jäsenvaltion kilpailuviranomaisen kielto-, korjaustoimenpide- tai sitoumuspäätöstä taikka väliaikaismääräystä, tai jättänyt noudattamatta liiketiloja koskevia tarkastuksia, kuulemisia tai tietopyyntöjä koskevia toisen jäsenvaltion menettelysääntöjä.

3.4.2 Tarkastukset

Asetuksen 23 artiklassa säädetään komission valtuuksista tehdä tarkastuksia. Komissio voi asetuksen mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi toteuttaa kaikki tarvittavat yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä koskevat tarkastukset. Artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi tarkastuksen suorittamiseksi pyytää apua komission asetuksen 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti nimeämiltä tarkastajilta ja asiantuntijoilta sekä sen jäsenvaltion, jonka alueella tarkastus suoritetaan, EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavalta viranomaiselta. Artiklan 7 kohdan mukaan EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan kansallisen viranomaisen virkamiesten sekä heidän nimeämien tai valtuuttamien henkilöiden tulee kyseisen viranomaisen tai komission pyynnöstä aktiivisesti avustaa komission virkamiehiä ja muita komission valtuuttamia henkilöitä. Komissiota avustaessaan kyseisillä henkilöillä on käytössään artiklan 2 ja 4 kohdissa määritellyt valtuudet.

Artiklan 2 kohdan mukaan tarkastusta toimittaessaan virkahenkilöillä ja muilla mukana olevilla henkilöillä, jotka komissio on valtuuttanut tekemään tarkastuksen, on oikeus päästä yritysten ja yritysten yhteenliittymien kaikkiin tiloihin, kaikille alueille ja kaikkiin kulkuneuvoihin; tutkia kirjanpitoa ja muita liikeasiakirjoja riippumatta siitä, missä muodossa ne on tallennettu; ottaa tai saada missä tahansa muodossa jäljennöksiä tai otteita kirjanpidosta tai asiakirjoista; vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää antamaan pääsyn organisaatioonsa, toimintaansa, tietotekniikkajärjestelmäänsä, algoritmeihinsa, tietojenkäsittelyynsä ja liiketoimintakäytäntöihinsä ja antamaan niihin liittyviä selityksiä sekä tallentaa tai dokumentoida millä hyvänsä teknisellä tavalla annetut selitykset; sinetöidä mitkä tahansa yrityksen tilat ja kirjanpito tai asiakirjat tarkastuksen ajaksi ja siinä laajuudessa kuin se on tarpeen tarkastuksen suorittamiseksi; sekä pyytää kaikilta yrityksen tai yritysten yhteenliittymän edustajilta tai henkilöstön jäseniltä tarkastuksen

kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista ja millä hyvänsä teknisellä tavalla tallentaa saamansa vastaukset. Artiklan 4 kohdan mukaan tarkastusta toimitavat voivat vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää antamaan pääsyn organisaatioonsa, toimintaansa, tietotekniikkajärjestelmäänsä, algoritmeihinsa, tietojenkäsittelyynsä ja liiketoimintakäytäntöihinsä ja antamaan niihin liittyviä selvityksiä sekä esittää kysymyksiä yrityksen tai yritysten yhteenliittymän kelle tahansa edustajalle tai henkilöstön jäsenelle.

Artiklan 5 kohdassa säädetään tarkastusta suorittavilla olevien valtuuksien käyttämisen edellytykseksi velvollisuus esittää kirjallinen valtuutus, jossa mainitaan tarkastuksen kohde ja tarkoitus sekä 30 artiklassa säädetyt sakot, joita sovelletaan, jos vaadittua kirjanpitoa tai muita liikeasiakirjoja ei esitetä täydellisinä tai vastaukset 2 ja 4 kohdan mukaisesti esitettyihin kysymyksiin ovat virheellisiä tai harhaanjohtavia. Komission tulee ilmoittaa tarkastuksesta hyvissä ajoin sen jäsenvaltion kilpailuviranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluvalla alueella tarkastus suoritetaan.

Artiklan 6 kohdan mukaan yritysten tai yritysten yhteenliittymien on suostuttava komission päätöksellään määräämään tarkastukseen. Kyseisessä päätöksessä on mainittava tarkastuksen kohde ja tarkoitus, määrättävä tarkastuksen aloituspäivä, ilmoitettava 30 artiklassa säädetyt sakot ja 31 artiklassa säädetyt uhkasakot sekä mainittava oikeus hakea muutosta kyseiseen päätökseen tuomioistuimelta.

Artiklan 8 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta antaa tarvittavaa apua tarkastuksen suorittamiseksi tilanteessa, jossa komission valtuuttamat virkhenkilöt ja muut mukana olevat henkilöt toteavat tarkastuksen kohteena olevan yrityksen tai yritysten yhteenliittymän vastustavan artiklan nojalla määrätyn tarkastuksen suorittamista. Kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarvittaessa pyydettävä virka-apua poliisilta tai vastaavalta lainvalvontaviranomaiselta.

Artiklan 9 kohdan mukaan silloin, kun kansallinen sääntely edellyttää ennakkoluvan hakemista oikeudelliselta viranomaiselta ennen tarkastuksen toimittamista, komission tai kansallisen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen on haettava tällaista lupaa. Lupaa voidaan hakea myös varotoimenpiteenä. Jos tällaista lupaa pyydetään, artiklan 10 kohdan mukaan kansallinen oikeusviranomainen tarkistaa komission päätöksen pätevyyden ja sen, etteivät suunnitellut pakkokeinot ole tarkastuksen kohteeseen nähden mielivaltaisia tai liiallisia. Oikeasuhteisuutta tarkistaessaan kansallinen oikeusviranomainen voi pyytää komissiolta tai kansalliselta kilpailuviranomaiselta yksityiskohtaisia selvityksiä niistä perusteista, joita komissiolla on epäilläkseen DMA:n rikkomista, sekä epäillyn rikkomisen vakavuudesta ja asianomaisen yrityksen osallisuudesta. Kansallinen oikeusviranomainen ei kuitenkaan voi saattaa kyseenalaiseksi tarkastuksen tarpeellisuutta eikä vaatia, että sille toimitettaisiin komission asiakirjoissa mainittuja tietoja. Komission päätöksen laillisuuden valvonta kuuluu unionin tuomioistuimen toimivaltaan.

Kilpailulaissa säädetyt Kilpailu- ja kuluttajaviraston tarkastusvaltuudet

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tarkastusvaltuuksista kilpailunrajoitus- ja yrityskauppa- ja kilpailunvalvontasäädöissä säädetään kilpailulain 35–37 §:ssä. Elinkeinonharjoittajien liiketiloissa tehtävistä tarkastuksista säädetään 35 §:ssä, muissa tiloissa tehtävistä tarkastuksista 36 §:ssä ja tarkastusta toimittaessa noudatettavasta menettelystä 37 §:ssä. Menettelyä koskevien säännösten rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään 37 a §:ssä. Digimarkkinasäädös antaa komissiolle toimivallan toimittaa yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä koskevia tarkastuksia, minkä vuoksi kilpailulain 36 §:n säännökset muissa kuin elinkeinonharjoittajien tiloissa toimitettavista tarkastuksista eivät ole merkityksellisiä esityksen kannalta.

Elinkeinonharjoittajien liiketiloissa tehtäviä tarkastuksia koskevan 35 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston virkamiehellä on oikeus kilpailulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi sekä ilmoitettavien yrityskauppojen arvioimiseksi toimittaa kaikki tarvittavat tarkastukset elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla ja kulkuneuvoissa. Tarkastusmahdollisuus koskee vain kilpailulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa. Pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on oma-aloitteisten tarkastusten mahdollisuuden lisäksi velvollisuus Euroopan komission pyynnöstä toimittaa tarkastus siten kuin Euroopan unionin säädöksissä säädetään. Lisäksi pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto avustaa komissiota tarkastusten suorittamisessa siten kuin niistä säädetään Euroopan unionin säädöksissä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehellä on oikeus toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä toimittaa tarkastus elinkeinonharjoittajan tiloissa. Pykälän 6 momentin mukaan pykälässä tarkoitettuun tarkastukseen sovelletaan lisäksi viranomaisten tarkastuksia koskevaa hallintolain 39 §:ää.

Kilpailulain 37 §:ssä säädetään menettelystä tarkastusta toimitettaessa. Pykälässä säädetään muun muassa tarkastusta toimittavien virkamiesten toimivaltuuksista. Tarkastusta toimittava virkamies voi esimerkiksi pyytää kaikilta elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän edustajilta taikka henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista ja tallentaa saamansa vastaukset. Lisäksi Euroopan komissio, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, toisen jäsenvaltion kilpailuviranomainen ja aluehallintovirastot voivat käyttää tarkastuksessa apunaan muita valtuuttamia henkilöitä. Pykälä sisältää myös viittauksen poliisin antamaa virka-apua ja sen maksullisuutta koskevaan poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ään, jonka 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Lisäksi momentissa säädetään, että poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virka-tehtävää. Virka-avun maksullisuudesta säädetään vuoden 2023 alusta voimaan tulleessa poliisilain 9 luvun 1 §:n 4 momentissa (HE 151/2022 vp, 9.12.2022/989), jonka mukaan virka-avun pyytäjää vastaa virka-avusta perittävästä maksusta, jollei laissa toisin säädetä.

3.4.3 Nykytilan arviointi

Kuulemiset

DMA:n 22 artiklan sääntely kansallisten kilpailuviranomaisten mahdollisuudesta pyytää niiden toimivaltaan kuuluvalla alueella järjestettävään kuulemiseen osallistumista ei arvioida edellyttävän täydentävää kansallista sääntelyä, koska artiklassa viitataan nimenomaisesti kansallisiin kilpailuviranomaisiin. EU:n asetukset ovat sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta ja kansalliset viranomaiset voivat käyttää niissä heille annettuja toimivaltuuksia ilman erillistä kansallista sääntelyä.

Tarkastukset

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 51/2014 vp katsonut, että EU-asetuksiin perustuvien tarkastusten toimittaminen on mahdollista perustaa kokonaisuudessaan asetuksen säännösten varaan. Edellytyksenä tälle on se, että asetuksen asiaa koskevat säännökset ovat riittävän täsmällisiä. Vastaavasti lausunnossaan PeVL 12/2019 vp valiokunta katsoi, että siltä osin kuin sääntely koskee EU:n kuluttajasuojaviranomaisten toimivaltuuksiin liittyvän yhteistyöasetuksen (2017/2394) soveltamisalaan kuuluvia tarkastuksia, perustuslakivaliokunnalla ei ole siitä valtiosääntöistä huomauttamista (PeVL 12/2019 vp, s. 5).

DMA:n 23 artiklan 3 kohdassa säädetään siitä, mitä tahoja Euroopan komissio voi pyytää avustamaan sitä yritysten ja yritysten yhteenliittymien tiloissa toimitettavilla tarkastuksilla. Tarkastuksen toimittamiseen osallistuvien käytettävissä olevista toimivaltuuksia säädetään 23 artiklan 2 ja 4 kohdissa. Asetuksen sääntely on näiden kokonaisuuksien osalta riittävän täsmällistä eikä sen arvioida edellyttävän täydentävän kansallisen sääntelyn antamista.

Tarkastuksia koskevan 23 artiklan 8 kohdassa jäsenvaltiot veloitetaan antamaan komissiolle tarkastuksen toimittamiseen tarvittavaa apua ja pyytää tarvittaessa poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua tilanteissa, joissa yrityksen kohde vastustaa tarkastuksen toimittamista. Kohdan sääntelyn osalta on tarpeen määritellä kansallisessa sääntelyssä se, mikä viranomaisen toimii kohdassa tarkoitettuna komissiota avustavana viranomaisena ja pyytää tarvittaessa tarkastuksen toimittamiseen tarvittavaa virka-apua poliisilta. Koska komission tulee 23 artiklan 5 kohdan nojalla hyvissä ajoin ilmoittaa tarkastuksesta sille kansalliselle kilpailuviranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluvalla alueella tarkastus suoritetaan, esitetään poliisin virka-apua koskevan pyynnön tekeminen Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi. Tämä olisi perusteltua sen vuoksi, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi jo valmiiksi tarvittavat tiedot tarkastuksesta, jonka toteuttamiseksi poliisin virka-apua pyydetäisiin. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi 23 artiklan 5 kohdan nojalla tieto myös sellaisista sen toimivaltaan kuuluvalla alueella suoritettavista tarkastuksista, joiden osalta komissio ei ole esittänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolle 23 artiklan 3 kohdassa säädettyä avustamispyyntöä.

4 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on antaa digimarkkinasäädöstä täydentävää kansallista sääntelyä asetuksen edellyttämän tietojenvaihdon ja Euroopan komission avustamisen toimivuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi.

5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

5.1 Keskeiset ehdotukset

5.1.1 Digimarkkinasäädökseen perustuva tietojenvaihto

DMA sisältää artikloita, joissa on suoria viittauksia kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaaviin kansallisiin viranomaisiin sekä yleisen tason viittauksia jäsenvaltioihin, kansallisiin tuomioistuimiin ja toimivaltaisiin kansallisiin viranomaisiin. Koska DMA on erittäin laaja asetukset, etenkin joissain artikloissa käytetty määritelmä jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voi tarkoittaa useita eri viranomaisia riippuen siitä, millaista ydinalustapalvelua tarjoavasta portinvartijasta yksittäisessä tapauksessa on kyse. Tämän vuoksi kussakin tapauksessa tarkoitettava toimivaltainen kansallinen viranomaisen on arvioitava tapauskohtaisesti. Komissiolla ei myöskään voida olettaa olevan tarkkaa tietämystä siitä, millaisia erilaisia tietoja milläkin kansallisella viranomaisella voi olla hallussaan. Vaikka kaikki kansalliset viranomaiset eivät välttämättä ole tietoisia kaikista toisilla viranomaisilla olevista erilaisista tiedoista, voidaan olettaa kussakin tapauksessa relevanttien kansallisten viranomaisten selvittämisen olevan helpompaa kansallisten viranomaisten kesken kuin komission toimesta.

Komission ja kansallisten viranomaisten välisen yhteydenpidon tehokkuuden ja toimivuuden varmistamiseksi esityksessä ehdotetaan kansallisen viranomaisen osoittamista toimimaan keskitettynä yhteysviranomaisena komission ja muiden kansallisten viranomaisten välille. Keskitetyn yhteysviranomaisen tehtävää ehdotetaan annettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle,

koska yleisluonteisten kansallisia viranomaisia koskevien viittausten lisäksi DMA sisältää säännöksiä, jotka nimenomaisesti edellyttävät komission ja kansallisen kilpailuviranomaisen eli Kilpailu- ja kuluttajaviraston välistä yhteydenpitoa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston uutta tehtävää koskeva sääntely lisättäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin (661/2012). Sääntelyssä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle annettaisiin oikeus saada salassapitosäännösten estämättä muilta kansallisilta viranomaisilta niiden hallussa olevat DMA:n 21 artiklan 5 kohdassa ja 53 artiklan 4 kohdassa tarkoitettut tiedot ja asiakirjat. Salassapitosäännöksistä poikkeaminen on tarpeen sen vuoksi, että DMA:n 21 artiklan 5 kohdassa edellytetään jäsenvaltioiden toimivaltaitten viranomaisten toimittavan komissiolle kaikki tarpeelliset tiedot ja 53 artiklan 4 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltioiden toimivaltaitten viranomaiset toimittamaan kaikki sellaiset tiedot, joita komissio voi edellyttää kyseisessä artiklassa tarkoitettuna DMA:n tavoitteiden saavuttamista koskevan kertomuksen laatimiseksi. Kyseisten artikloiden muotoilujen ei voida katsoa rajoittuvan koskemaan ainoastaan julkisia tietoja, vaan ne kattavat myös salassa pidettävät tiedot. Sääntely kattaisi myös DMA:n 27 artiklassa tarkoitettujen kolmansien osapuolten esittämien tietojen toimittamisen komissiolle. Kilpailu- ja kuluttajaviraston välityksellä tapahtuva yhteydenpito ei kuitenkaan koskisi DMA:n 39 artiklassa säädettyä kansallisten tuomioistuinten ja komission välistä yhteydenpitoa, vaan se tapahtuisi suoraan komission ja tuomioistuinten kesken.

Salassa pidettäviä tietoja suojataan DMA:n 36 artiklan 4 kohdassa säädetyllä salassapitovelvollisuudella, jonka mukaan komissio ja jäsenvaltioiden toimivaltaitten viranomaiset sekä niiden virkahenkilöt, toimihenkilöt ja muut kyseisten viranomaisten valvonnassa työskentelevät henkilöt sekä kaikki luonnolliset ja oikeushenkilöt, mukaan lukien 26 artiklan 2 kohdan nojalla nimetyt tarkastajat ja asiantuntijat, eivät saa ilmaista tietoja, jotka ne ovat saaneet tai joita ne ovat vaihtaneet asetusta sovellettaessa ja jotka luonteensa perusteella ovat salassa pidettäviä. Kyseinen salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan rajoita 38, 39, 41 ja 43 artiklan mukaista käytötarkoitusta varten annettujen tietojen vaihtoa ja käyttöä. Asetuksessa säädetyt salassapitovelvollisuuden lisäksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteysviranomaisena toimimista koskevassa sääntelyssä säädettäisiin selvyuden vuoksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä tehtävässä saamiensa tietojen käyttörajoituksesta siten, ettei Kilpailu- ja kuluttajavirasto saisi käyttää saamiaan tietoja muuhun tarkoitukseen.

5.1.2 Komission avustaminen tarkastusten toimittamisessa

DMA:n 23 artiklan 3 kohdan nojalla komissio voi pyytää tarkastusten suorittamiseksi apua 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti nimetyiltä tarkastajilta tai asiantuntijoilta sekä sen jäsenvaltion, jonka alueella tarkastus tehdään, kansalliselta kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavalta viranomaiselta. Komission pyynnöstä jäsenvaltion kansallisen kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavan viranomaisen virkahenkilöiden ja kyseisen viranomaisen valtuuttamien tai nimittämien henkilöiden on aktiivisesti avustettava tarkastuksen suorittamisessa. Näin toimiessaan heillä on käytössään 23 artiklan 2 ja 4 kohdissa säädetyt toimivaltuudet. Lisäksi 23 artiklan 8 kohdan mukaan silloin, jos komission valtuuttamat virkahenkilöt ja muut mukana olevat henkilöt toteavat, että yritys tai yritysten yhteenliittymä vastustaa 23 artiklan nojalla määrättyä tarkastusta, asianomaisen jäsenvaltion on annettava heille tarvittavaa apua, pyytäen tarvittaessa poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua, jotta he voivat suorittaa tarkastuksensa.

Kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset ovat velvollisia komission pyynnöstä avustamaan DMA:n nojalla toteutettavissa tarkastuksissa. Koska Suomen kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto, on Kilpailu- ja kuluttajavirasto velvollinen auttamaan komissiota tarkastusten toimittamisessa suoraan asetuksen sääntelyn perusteella. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin esitetään kuitenkin

selkeyden vuoksi lisättäväksi säännös, jossa nimenomaisesti säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston avustavan komissiota DMA:n 23 artiklan nojalla suoritettavissa tarkastuksissa.

Komission tarkastuksia koskevan 23 artiklan 8 kohdassa jäsenvaltioilta edellytetty virka-avun pyytäminen esitetään myös säädettäväksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi lisäämällä sitä koskeva säännös Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin. Tehtävä annettaisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sen vuoksi, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla arvioidaan olevan paras asiantuntemus tarkastusten toteuttamiseksi. DMA:n nojalla suoritettavien tarkastusten voidaan olettaa muistuttavan läheisesti kilpailulain säännösten nojalla yritysten tiloissa tehtäviä tarkastuksia.

5.1.3 Komission avustaminen markkinatutkimuksessa

DMA:n 16 artiklan 5 kohdan mukaan komissio voi pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä sen markkinatutkimuksessa. Erilaisista markkinatutkimuksista säädetään asetuksen 17–19 artikloissa, joiden nojalla komissio voi suorittaa markkinatutkimuksen

1. yrityksen portinvartijaksi nimeämiseksi tai portinvartija-asemaan kuuluvien ydinalustapalveluiden selvittämiseksi (17 artiklan mukainen markkinatutkimus);
2. asetuksessa säädettyjen velvoitteiden järjestelmällisen noudattamatta jättämisen selvittämiseksi (18 artiklan mukainen markkinatutkimus); sekä
3. sen selvittämiseksi, tulisiko yksi tai useampi digitaalialan palvelu lisätä asetuksen 2 artiklan ydinalustapalvelujen luetteloon taikka ydinalustapalveluiden kilpailullisuutta rajoittavien tai epäoikeudenmukaisten käytäntöjen havaitsemiseksi (19 artiklan mukainen markkinatutkimus).

Koska asetuksessa ei säädetä komission avustamista markkinatutkimuksessa minkään tiettyjen jäsenvaltioiden viranomaisten tehtäväksi, tulee avustava kansallinen viranomainen määrittellä kansallisessa sääntelyssä. Avustamista koskeva tehtävä esitetään annettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, koska Kilpailu- ja kuluttajaviraston suorittamassa kilpailuvalvonnassa voidaan arvioida tehtävän jossain määrin vastaavia selvityksiä kuin mitä DMA:n mukaisilla markkinatutkimuksilla pyritään selvittämään.

5.2 Pääasialliset vaikutukset

5.2.1 Vaikutukset viranomaisiin

Asetuksen täytäntöönpano tapahtuu pääasiallisesti komission toimesta ja kansallisten viranomaisten rooli rajoittuu komissiota avustaviin toimenpiteisiin. Etukäteen arvioituna asetuksen täytäntöönpanoon liittyvistä komission avustamiseen ja tietojenvaihtoon liittyvistä tehtävistä ei odoteta aiheutuvan kovinkaan suuria vaikutuksia, koska Suomessa ei sijaitse potentiaalisten portinvartijayritysten päätoimipisteitä. On oletettavaa, että DMA:n täytäntöönpanoon liittyvät tarkastukset ja muut toimet kohdistuisivat ensisijaisesti niihin. Digimarkkinasäädöksen kynnsarvot ylittävien potentiaalisten portinvartijayritysten tuli toimittaa asetuksen edellyttämät kynnsarvojen ylittymistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle 3.7.2023 mennessä. Kynnsarvojen ylittymisestä ilmoitti seitsemän yritystä: Alphabet, Amazon, Apple, Bytedance, Meta, Microsoft ja Samsung. Asetuksen täytäntöönpanosta jäsenvaltioiden viranomaisille aiheutuvia vaikutuksia ei kuitenkaan ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida tarkemmin, sillä niiden suuruus

riippuu DMA:han liittyvien tieto- ja avustuspyyntöjen määrästä. Tästä syystä asetuksen täytäntöönpanosta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvaa työmäärää ja siihen mahdollisesti liittyviä tarpeita voidaan arvioida tarkemmin vasta myöhemmin.

Kansalliselle kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaiselle eli Kilpailu- ja kuluttajavirastolle voi aiheutua jonkin verran hallinnollista taakkaa myös DMA:n 27 artiklan johdosta. Kyseinen artikla velvoittaa komission sekä kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavat jäsenvaltioiden viranomaiset vastaanottamaan portinvartijayritysten käytäntöjä ja käytänteitä koskevia ilmoituksia miltä tahansa kolmansilta osapuolilta. Artiklan 2 kohdan mukaan kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavalla jäsenvaltion viranomaisella ja komissiolla ei kuitenkaan ole velvollisuutta toteuttaa jatkotoimia saamiensa tietojen perusteella. Mikäli kansallinen kilpailuviranomainen katsoo saamiensa tietojen perusteella kyseessä saattavan olla DMA:n noudattamatta jättäminen, sen tulee välittää saamansa tiedot komissiolle. Mahdollisten kolmansien osapuolten Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tekemien ilmoitusten ja niiden arvioinnista aiheutuvan vaikutuksen suuruutta ei kuitenkaan ole mahdollista arvioida tarkemmin etukäteen. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ilmoituksista aiheutuvan lisätyön määrä ja siten myös vaikutukset Kilpailu- ja kuluttajaviraston resursseihin riippuvat DMA:n 27 artiklan nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tehtävien ilmoitusten lukumäärästä sekä tietojen sisällöstä.

5.2.2 Yritysvaikutukset

Asetuksen täytäntöönpanosta voi aiheutua jossain määrin yrityksiin kohdistuvia vaikutuksia. Tämä johtuu siitä, että DMA:n säännösten nojalla Euroopan komissio voi kohdistaa esimerkiksi tietopyyntöjä ja tarkastuksia mihin tahansa yrityksiin ja yritysten yhteenliittyimiin kerätessään asetuksen soveltamiseen ja portinvartijoiden käyttäytymiseen liittyviä tietoja. Asetusta koskevassa Euroopan komission laatimassa vaikutustenarvioinnissa on arvioitu tietojen keräämisestä aiheutuvan hallinnollisen taakan kasvun kohdistuvan pääasiallisesti portinvartijayrityksiin. Muiden yritysten osalta tällaisten vaikutusten on arvioitu jäävän vähäisiksi.

Esityksessä ehdotettavat asetuksen sääntelyä täydentävät säännökset eivät sisällä yrityksiin kohdistuvia lisävelvoitteita, minkä vuoksi mahdolliset yrityksiin kohdistuvat vaikutukset ovat seurausta asetuksen sääntelystä. Käsiteltävänä olevan esityksen ei sen sijaan arvioida lisäävän yritysten hallinnollista taakkaa.

6 Muut toteuttamisvaihtoehdot

6.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

6.1.1 Kansallisen sääntelyn antamatta jättäminen

Koska kyseessä on jäsenvaltioita suoraan velvoittavan asetuksen muodossa annettu EU-tasoinen sääntely, olisivat kansalliset viranomaiset velvoitettuja noudattamaan asetuksen säännöksiä sellaisenaan eikä kansallista sääntelyä olisi välttämätöntä antaa. Tässä vaihtoehdossa olisi kuitenkin useita epäselvyyksiä esimerkiksi sen suhteen, mikä viranomainen olisi toimivaltainen silloin, kun asetuksessa viitataan yleisellä tasolla jäsenvaltioiden tai toimivaltaisten kansallisten viranomaisten velvollisuuksiin taikka mahdollisuuksiin tehdä komissiolle asetuksessa säädettyjä pyyntöjä tai komissiota avustavia toimia. Tällaisia ovat esimerkiksi jäsenvaltion velvollisuus pyytää tarvittaessa poliisin virka-apua 23 artiklan nojalla tehtävien tarkastusten vastustamisen vuoksi, 39 artiklassa säädetty jäsenvaltioiden velvollisuus toimittaa komissiolle jäljennökset asetuksen soveltamista koskevista kansallisten tuomioistuinten kirjallisista tuomioista sekä 41 artiklassa jäsenvaltioille säädetty mahdollisuus pyytää komissiota aloittamaan markkinatutkimus.

Mikäli kansallista sääntelyä ei annettaisi, ei mikään kansallinen viranomainen voisi myöskään toimia keskitettynä yhteysviranomaisena asetuksen täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa. Tällöin olisi olemassa riski siitä, että Euroopan komission esittämät pyynnöt ja yhteydenotot saavuttavat kussakin tilanteessa oikean kansallisen viranomaisen huomattavalla viiveellä. Tämä johtuu siitä, että Euroopan komissiolla ei voida olettaa olevan yksityiskohtaista tietämystä siitä, mikä on kunkin Suomen kansallisen viranomaisen tarkka toimivalta ja millaisia tietoja kullakin viranomaisella on hallussaan.

6.1.2 Uuden lain säätäminen

Yhtenä toteuttamisvaihtoehtona on arvioitu asetuksesta seuraavien sääntelytarpeiden kokoamista uuteen asetuksesta annettavaan erillislakiin. Koska useat DMA:sta aiheutuvista uusista kansallisten viranomaisten tehtävistä koskevat Kilpailu- ja kuluttajavirastoa joko suoraan asetuksen sanamuotojen nojalla tai tehtävien voidaan niiden luonteen vuoksi arvioida soveltuvan parhaiten Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, olisi niistä tarkoituksenmukaisinta säätää ensisijaisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä ja toimialaa koskevassa laissa. Kilpailu- ja kuluttajavirastoa koskevista tehtävistä säätäminen täysin uudessa laissa hajauttaisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä koskevaa sääntelyä tarpeettomasti ja uusi laki jäisi myös sisällöltään hyvin suppeaksi.

6.1.3 Voimassa olevien lakien muuttaminen

Uuden lain säätämisen sijaan asetuksesta seuraavat sääntelytarpeet olisi mahdollista toteuttaa lisäämällä tarvittavat säännökset voimassa olevaan sääntelyyn. Etuna tässä olisi se, että lainsäädäntö pysyisi eheämpänä verrattuna kokonaan uuden lain antamiseen. Toisaalta säätäminen mahdollisesti useassa eri laissa voisi vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista siitä, mitä kaikkia tehtäviä ja velvoitteita DMA:sta seuraa kansallisille viranomaisille. Koska esitettävä DMA:ta täydentävä kansallinen sääntely kuitenkin koskisi valtaosin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintaa ja tehtäviä, olisi perustelluinta sisällyttää täydentävä kansallinen sääntely Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä ja toimivaltuuksia koskevaan voimassa olevaan lakiin.

Olennaisimmat Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä ja toimivaltuuksia koskevat säännökset ovat kilpailulaissa sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetussa laissa. Kilpailulaki sisältää säännökset kilpailunrajoituksista, yrityskauppavalvonnasta, kilpailuneutraliteetista sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksista kilpailulain säännösten valvonnassa. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettu laki puolestaan sisältää yleisemmän tason säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimialasta ja tehtävistä. Vaikka DMA:lla on läheinen yhteys kilpailuoikeuteen, ei asetuksessa ole kyse kilpailuoikeudellisesta tai kilpailulaissa tarkoitettujen kilpailunrajoitusten valvontaan liittyvästä sääntelystä. Tämän vuoksi DMA:n sääntelyä täydentävät kansalliset säännökset ehdotetaan lisättäväksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin.

6.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Esityksen valmistelun aikana mahdollisista asetukseen liittyvän kansallisen sääntelyn antamista koskevista suunnitelmista tiedusteltiin niiltä jäsenvaltioilta, joiden kanssa tehtiin yhteistyötä asetuksen EU-valmistelun aikana. Vastauksen tiedusteluun toimittivat kolme jäsenvaltiota: Irlanti, Ruotsi ja Tanska.

Irlannissa on tarkoitus antaa kansallista sääntelyä, jossa Irlannin kansallinen kilpailu- ja kuluttajaviranomainen (Competition and Consumer Protection Commission) määrittellään DMA:n 1

artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen¹⁰ täytäntöönpanosta vastaavaksi viranomaiseksi. Kyseiselle viranomaiselle on myös tarkoitus antaa komission markkinatutkimusten toteuttamisessa avustamiseen tarvittavat toimivaltuudet. Edellä mainittujen kokonaisuuksien lisäksi Irlannissa selvitetään tarvetta antaa kansallista sääntelyä liittyen DMA:n nojalla tapahtuvaan tietojenvaihtoon komission kanssa sekä virka-avun pyytämiseen poliisilta tai vastaavalta lainvalvontaviranomaiselta tilanteissa, joissa yritys vastustaa DMA:n 23 artiklan nojalla suoritettavaa tarkastusta. Lisäksi Irlannissa arvioidaan DMA:n 38 artiklan 7 kohtaan perustuvan sääntelyn antamista. Kyseisen artiklan kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat kansallisessa lainsäädännössään antaa kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaiselleen toimivallan suorittaa oma-aloitteisia selvityksiä DMA:n 5–7 artikloiden velvoitteiden epäillyistä rikkomisista.

Ruotsissa on käynnistetty toukokuussa 2023 selvitys asetusta täydentävän kansallisen sääntelyn tarpeen arvioimiseksi. Kyseinen selvitys on tarkoitus julkaista heinäkuun 2023 aikana.

Tanskassa asetusta täydentävä lakiehdotusta koskeva kuusi viikkoa kestävä julkinen kuuleminen on käynnistetty 22.5.2023. Ehdotuksessa Tanskan kansalliselle kilpailuviranomaiselle esitetään annettavaksi DMA:n 38 artiklan 7 kohdan mukaisesti toimivalta oma-aloitteisesti selvittää DMA:n 5–7 artikloiden velvoitteiden epäiltyjä rikkomisia. Selvitysten toteuttamiseksi Tanskan kilpailuviranomaisella olisi tarkastusvaltuuksia lukuun ottamatta vastaavat toimivaltuudet kuin mitä sillä on käytössään kilpailunrajoitusten selvittämiseksi. Jos portinvartijaan kuitenkin kohdistuisi tarkastus Tanskan kilpailulain rikkomista koskevan epäilyn johdosta, voitaisiin tällaisella tarkastuksella saatuja tietoja hyödyntää myös DMA:n 5–7 artikloiden velvoitteiden epäiltyjen rikkomisten selvittämisessä. Lisäksi lakiehdotuksessa esitetään Tanskan kilpailuviranomaisen nimeämistä toimivaltaiseksi tekemään Euroopan komissiolle DMA:n 41 artiklassa tarkoitettuja pyyntöjä markkinatutkimuksen aloittamisesta. Ehdotetun sääntelyn on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024.

7 Lausuntopalaute

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella xx.7.–xx.9.2023. Lausuntopyyntö lähetettiin xx taholle ja lausunnon antoi...

8 Säännöskohtaiset perustelut

Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisättäisiin uusi 1 b luku, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston DMA:han liittyvistä tehtävistä. Säännökset olisivat luonteeltaan asetuksen sääntelyä täydentäviä ja niillä varmistettaisiin asetukseen perustuvan kansallisten viran-

¹⁰ DMA:n 1 artiklan 6 kohdassa tarkoitettuja kilpailusääntöjä ovat

- SEUT 101 ja 102 artikla;
- kansalliset kilpailusäännöt, joilla kielletään kilpailunvastaiset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset, yhdenmukaistetut menettelytavat ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttö;
- kansalliset kilpailusäännöt, joissa kielletään muunlainen yksipuolinen toiminta, jos kyseisiä sääntöjä sovelletaan muihin yrityksiin kuin portinvartijoihin tai niissä on kyse lisävelvoitteiden asettamisesta portinvartijoille; sekä
- neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004 ja yrityskeskittymien valvontaa koskevat kansalliset säännöt.

omaisten ja komission välisen tietojenvaihdon toimivuus sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksien riittävyys komission avustamiseksi DMA:n edellyttämässä laajuudessa. Uusi 1 b luku koostuisi lakiin lisättävistä 7 d–7 f §:stä, joissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena kansallisten viranomaisten ja komission välillä (7 d §) sekä komission avustamisesta tarkastusten (7 e §) ja markkinatutkimusten (7 f §) toteuttamisessa.

7 d §. *Digimarkkinasäädöksen perustuva tietojenvaihto.* Pykälässä säädettäisiin digimarkkinasäädöksen perustuvasta tietojenvaihdosta kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välillä. Pykälän tarkoituksena olisi mahdollistaa DMA:n 21 artiklan 5 kohdassa, 39 artiklassa sekä 53 artiklassa säädettyjen Euroopan komission ja kansallisten viranomaisten välisen tietojenvaihdon toteuttaminen käytännössä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta luovuttaa sille digimarkkinasäädöksen 27 artiklan nojalla toimittamat tiedot ja asiakirjat Euroopan komissiolle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena DMA:han liittyvissä asioissa. Keskitetyn yhteysviranomaisen osoittamisen tarkoituksena on varmistaa komission ja kansallisten viranomaisten välisen yhteydenpidon toimivuus ja siten myötävaikuttaa asetuksen tehokkaaseen täytäntöönpanoon, sillä komissiolle ei oletettavasti ole tarkkaa tietoa siitä, millä kansallisella viranomaisella voi kulloinkin kyseessä olevassa tapauksessa olla hallussaan sellaisia tietoja, joita komissio voisi tarvita DMA:n täytäntöönpanoon liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi. On myös mahdollista, että yksittäisessä tapauksessa relevantteja tietoja voi olla usean eri kansallisen viranomaisen hallussa. Tällaisessa tapauksessa keskitettynä yhteysviranomaisena toimiva Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittäisi komissiolta saamansa tietojen toimittamista koskevan pyynnön relevanteille kansallisille viranomaisille. DMA:n täytäntöönpanon kannalta relevantteja tietoja voidaan arvioida olevan esimerkiksi Traficomilla liittyen viestintämarkkinoihin ja -palveluihin sekä Finanssivalvonnalla liittyen maksupalvelumarkkinoihin. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolla saattaa olla hallussaan tietoja esimerkiksi kilpailutilanteesta sellaisilla markkinoilla, joilla toimii DMA:n nojalla portinvartijaksi nimettyjä yrityksiä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimiminen keskitettynä yhteysviranomaisena ei kuitenkaan estäisi komissiota pyytämästä tietoja DMA:n nojalla suoraan kansallisilta viranomaisilta. Komission toimittaessa pyyntönsä suoraan kansalliselle viranomaisella kyseinen viranomainen voisi vastata suoraan komissiolle sen sijaan, että vastaus toimitettaisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston välityksellä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä muilta kansallisilta viranomaisilta kaikki niiden hallussa olevat DMA:n 21 artiklan 5 kohdassa ja 53 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut tiedot ja asiakirjat sekä luovuttaa ne Euroopan komissiolle. Komission tietopyyntöjä koskevan 21 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on pyynnöstä toimitettava komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio tarvitsee DMA:ssa sille määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Komission velvollisuutta suorittaa asetuksen kilpailullisten ja oikeudenmukaisten markkinoiden varmistamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisen arviointi koskevan 53 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio voi edellyttää arviointia koskevan kertomuksen laatimiseksi. DMA:n 21 artiklan 5 kohdan ja 53 artiklan 4 kohdan sanamuotojen ei voida katsoa rajoittuvan ainoastaan julkisiin tietoihin, minkä vuoksi momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olevan oikeus saada niissä tarkoitetut tiedot ja asiakirjat salassapitosäännösten estämättä. Momentissa säädettäisiin myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimitettujen tietojen ja asiakirjojen käyttörajoituksesta siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saisi käyttää momentin nojalla muilta viranomaisilta saamia tietoja muuhun tarkoitukseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta luovuttaa salassapitosäännösten estämättä Euroopan komissiolle kaikki Kilpailu- ja kuluttajavirastolle DMA:n 27 artiklan 1 kohdan nojalla toimitetut tiedot ja asiakirjat sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimitettujen tietojen käyttöä koskevasta rajoituksesta. Momentti perustuisi 27 artiklan 1 ja 3 kohtiin. Artiklan 1 kohta velvoittaa kansalliset kilpailuviranomaiset vastaanottamaan minkä tahansa kolmannen osapuolen esittämät portinvartijoiden käytäntöjä ja käyttäytymistä koskevat ilmoitukset. Artiklan 3 kohta velvoittaa kansalliset kilpailuviranomaiset välittämään kolmansien osapuolten esittämät tiedot komissiolle silloin, kun kansallinen kilpailuviranomainen katsoo niiden perusteella kyseessä saattavan olla asetuksen noudattamatta jättäminen.

Kolmansien osapuolten DMA:n 27 artiklan nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimittamat tiedot voivat koskea mitä tahansa portinvartijayrityksen käytäntöjä ja käyttäytymistä, minkä vuoksi tiedot voivat joissakin tapauksissa sisältää myös salassa pidettäviä tietoja. Vaikka Kilpailu- ja kuluttajavirastolla voidaan katsoa olevan julkisuuslain säännösten ja DMA:n suoraan velvoittavan luonteen johdosta olevan oikeus vastaanottaa sekä välittää komissiolle 27 artiklan nojalla saamansa tiedot, säädettäisiin momentissa selvyuden vuoksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta toimittaa tiedot komissiolle salassapitosäännösten estämättä. Momentissa säädettäisiin tietojen käyttörajoituksesta siten, ettei Kilpailu- ja kuluttajavirasto saisi käyttää sille DMA:n 27 artiklan nojalla toimitettuja kolmansien osapuolten tietoja muuhun kuin DMA:n 27 artiklassa säädettyyn tarkoitukseen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tuomioistuinten tietojen toimittamista koskevasta poikkeuksesta. Momentin mukaan kansalliset tuomioistuimet vastaisivat itse digimarkkinasäädökseen perustuvasta tietojenvaihdosta niiden ja Euroopan komission välillä. Momentti perustuisi asetuksen 39 artiklan 2 ja 4 kohtiin. Artiklan 2 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot toimittamaan komissiolle jäljennös kaikista kansallisten tuomioistuinten kirjallisista tuomioista, joissa päätehtään asetuksen soveltamisesta. Artiklan 4 kohdan nojalla Euroopan komissio voi pyytää kansallista tuomioistuinta toimittamaan sille kaikki asian arvioinnissa tarvittavat asiakirjat tai varmistamaan niiden toimittamisen. Momentilla selvennettäisiin asetuksen sääntelyä siten, että kansalliset tuomioistuimet vastaavat itsenäisesti niiden ja Euroopan komission välisestä digimarkkinasäädökseen perustuvasta tietojenvaihdosta. Samalla momentti poistaisi mahdollisen tulkinvaraisuuden siitä, tulisiko tuomioistuinten toimittaa 39 artiklan 4 kohdassa tarkoitettut tiedot suoraan Euroopan komissiolle vai tulisiko ne toimittaa pykälän 1 momentin mukaisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston välityksellä. Koska 39 artiklassa tarkoitettujen tuomioiden jäljennösten ja tietojen voidaan arvioida joissain tapauksissa sisältävän myös salassa pidettäviä tietoja, säädettäisiin momentissa selvyuden vuoksi kansallisten tuomioistuinten oikeudesta toimittaa tiedot ja asiakirjat Euroopan komissiolle salassapitosäännösten estämättä.

7 e §. Komission avustaminen tarkastuksilla. Pykälässä säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston velvollisuudesta avustaa Euroopan komissiota DMA:n nojalla yritysten tai yritysten yhteenliittymien toimitiloissa suoritettavilla tarkastuksilla sekä poliisin virka-apun pyytämisestä. Pykälä perustuisi DMA:n 23 artiklaan, jonka 3 kohdan mukaan komissio voi pyytää tarkastuksen suorittamiseksi apua siltä kansalliselta kilpailuviranomaiselta, jonka toimivaltaan kuuluvalla alueella tarkastus suoritetaan. Artiklan 7 kohdan mukaan kansallisen kilpailuviranomaisen virkahenkilöiden ja valtuuttamien tai nimittämien henkilöiden on kyseisen viranomaisen tai komission pyynnöstä aktiivisesti avustettava virkahenkilöitä ja muita mukana olevia henkilöitä, jotka komissio on valtuuttanut. Avustavilla henkilöillä on käytössään artiklan 2 ja 4 kohdissa säädetyt valtuudet. Artiklan 8 kohdan mukaan jäsenvaltion on tarvittaessa annettava komission valtuuttamille virkahenkilöille ja muille mukana oleville henkilöille apua tarkastuksen suorittamiseksi tilanteissa, joissa tarkastuksen kohteena oleva yritys tai yritysten yhteenliittymä vastustaa tarkastusta. Tarvittaessa jäsenvaltion tulee pyytää poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston velvollisuudesta avustaa Euroopan komissiota DMA:n nojalla suoritettavilla tarkastuksilla siten kuin asiasta säädetään asetuksen 23 artiklassa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin DMA:n 23 artiklan 8 kohdassa tarkoitettun virka-avun pyytämisestä poliisilta. Momentissa olisi viittaus poliisin virka-apua koskevaan poliisilain 9 luvun 1 §:ään, jonka 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään, sekä laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että virka-apua koskevan pyynnön poliisille tekisi Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Vaikka momentissa tarkoitetuissa virka-aputilanteissa voitaisiin katsoa olevan kyse poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettusta laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle annettavasta virka-avusta, esitetään momenttiin liittäväksi viittaussäännös poliisilakiin selvyden vuoksi.

Momentin nojalla tapahtuva poliisin virka-avun pyytäminen ei rajoittuisi vain niihin tarkastuksiin, joiden toimittamiseksi komissio on esittänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolle avustamista koskevan pyynnön DMA:n 23 artiklan 3 kohdan nojalla, vaan se kattaisi myös tilanteet, joissa tarkastuksen kohde vastustaa sellaista tarkastusta, jonka toteuttamiseksi komissio ei ole ennen tarkastuksen alkamista esittänyt avustamista koskevaa pyyntöä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

7 f §. Markkinatutkimukset. Pykälässä säädettäisiin digimarkkinasäädöksen nojalla toteuttaviin markkinatutkimuksiin liittyvistä Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävistä ja se perustuisi DMA:n 16 artiklan 5 kohtaan sekä 41 artiklaan.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana toimivaltaisena viranomaisena. Momentti perustuisi DMA:n 16 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan komissio voi pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä sen markkinatutkimuksessa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta tehdä markkinatutkimuksen aloittamista koskevia pyyntöjä komissiolle. Momentti perustuisi DMA:n 41 artiklaan, jonka 1–3 kohtien nojalla jäsenvaltiot voivat pyytää komissiota aloittamaan DMA:n 17–19 artikloissa tarkoitettuja markkinatutkimuksia.

9 Voimaantulo

Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

10 Suhde muihin esityksiin

Sisämarkkinoita vääristävistä ulkomaisista tuista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen EU 2022/2560 liittyvä kansallinen sääntely on asiaa koskevan hallituksen esityksen luonnoksen mukaan tarkoitus sisällyttää Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin. Mainitussa luonnoksessa Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin esitetään lisättäväksi uusi 1 a luku ja uudet 7b ja 7 c §. Kyseinen muutosehdotus on otettu tässä esityksessä huomioon

siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin esitetään lisättäväksi uusi 1 b luku, johon sisältyisivät uudet 7 d, 7 e ja 7 f §.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.1 Yleistä

Perustuslakivaliokunnan mukaan on sinänsä selvää, että Euroopan unionin tuomioistuimen vaikiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (ks. esim. PeVL 51/2014 vp, s. 2/II, PeVL 14/2018 vp, s. 13 ja PeVL 20/2017 vp, s. 6) eikä suomalaisessa lainsäädännössä tule pyrkiä EU-oikeuden kanssa ristiriidassa oleviin ratkaisuihin (PeVL 15/2018 vp, s. 49, PeVL 14/2018 vp, s. 13, PeVL 26/2017 vp, s. 42).

Perustuslakivaliokunta on myös toistuvasti katsonut, että valtiosääntöisiin tehtäviin ei lähtökohdaisesti kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4). Valiokunta on kuitenkin korostanut, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 9/2019 vp, PeVL 6/2019 vp ja PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan perustuslakivaliokunta on pitänyt arvioinnin lähtökohtana myös sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (PeVL 51/2006 vp, s. 2/D). Julkisen vallan käytön tulee kyseisen momentin mukaan perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivalta-perusteeseen (HE 1/1998 vp, s. 74/II). Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (PeVL 10/2016 vp, s. 2).

11.2 Markkinatutkimukset

DMA:n markkinatutkimuksia koskeva sääntely antaa komissiolle toimivallan suorittaa markkinatutkimuksia portinvartijoiden nimeämistä varten, asetuksen velvoitteiden järjestelmällisen noudattamatta jättämisen selvittämiseksi sekä sen selvittämiseksi, tulisiko joitain uusia digitaalialan palveluita ja käytäntöjä lisätä asetuksen soveltamisalaan. Komissio voi asetuksen 16 artiklan 5 kohdan nojalla pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä sen markkinatutkimuksessa. Asetuksen 41 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden oikeudesta tehdä komissiolle pyyntö markkinatutkimuksen aloittamiseksi.

Komission avustamisen DMA:n nojalla tehtävien tarkastusten suorittamisessa voidaan arvioida sisältävän julkisen vallan käyttöä. Perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslakivaliokunta on pitänyt viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan lähtökohtana sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (PeVL 12/2021 vp, s. 15–16, PeVL 51/2006 vp, s. 2/D).

Koska komission avustamisen asetukseen perustuvien markkinatutkimusten suorittamisessa voidaan arvioida sisältävän julkisen vallan käyttöä, Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin esitetään lisättäväksi säännökset, joissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivan komissiota avustavana kansallisena viranomaisena sekä toimivallasta tehdä DMA:n 41 artiklassa tarkoitettu markkinatutkimuksen aloittamista koskeva pyyntö. Asetuksen määräyksiä täydentävillä kansallisilla säännöksillä selkeytettäisiin perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla se, mikä viranomainen olisi toimivaltainen avustamaan komissiota markkinatutkimuksessa sekä tekemään markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön. Esitettävät säännökset eivät antaisi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle asetuksen määräyksiä laajempaa toimivaltaa.

11.3 Tarkastukset

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään ottanut kantaa EU-taustaiseen sääntelyyn perustuviin kansallisten viranomaisten toimivaltuuksiin suorittaa tarkastuksia. Osin EU:n kuluttajaviraston toimivaltuuksiin liittyvään yhteistyöasetukseen (2017/2394, jäljempänä yhteistyöasetus) perustuvan tarkastusoikeuden osalta perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan PeVL 12/2019 vp, että siltä osin kuin sääntely koskee yhteistyöasetuksen soveltamisalaan kuuluvia tarkastuksia, perustuslakivaliokunnalla ei ole siitä valtiosääntöistä huomauttamista (ks. PeVL 6/2019 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on myös lausunnossaan 51/2014 vp katsonut, että EU-asetuksiin perustuvien tarkastusten toimittaminen on mahdollista perustaa kokonaisuudessaan asetuksen säännösten varaan edellyttäen, että asetuksen asiaa koskevat säännökset ovat riittävän täsmällisiä (PeVL 51/2014 vp, s. 2). Komission avustamisen tarkastusten suorittamisessa voidaan arvioida olevan luonteeltaan julkisen vallan käyttöä, minkä johdosta tulee ottaa huomioon myös perustuslain 2 §:stä seuraavat edellytykset.

DMA:n 23 artiklan 1 kohta antaa komissiolle toimivallan toteuttaa asetuksen mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi kaikki tarvittavat yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä koskevat tarkastukset. Artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi tarkastusten toimittamiseksi pyytää apua DMA:n 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti nimetyiltä asiantuntijoilta ja tarkastajilta sekä kansallisilta kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavilta viranomaisilta. Tarkastuksen toimittamiseksi käytettävissä olevista komission ja sitä avustavien tahojen toimivaltuuksista säädetään 23 artiklan kohdissa 2 ja 4. Komission avustamista koskevien säännösten voidaan arvioida olevan siinä määrin täsmällisiä, että tarkastuksilla avustaminen on mahdollista toteuttaa pelkästään asetuksen sääntelyn nojalla. Koska tarkastuksia ei ole mahdollista toimittaa pysyväisluonteiseen asutukseen käytettävissä tiloissa, ei säännöksiä ole tarpeen arvioida perustuslain 10 §:n näkökulmasta.

DMA:n 23 artiklan 8 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot antamaan komissiolle ja mukana olleille henkilöille tarvittavaa apua tarkastuksen toimittamiseksi tilanteissa, joissa yritys tai yritysten yhteenliittymä vastustaa 23 artiklaan perustuvan tarkastuksen toimittamista. Jäsenvaltion on tarvittaessa pyydettävä poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua. Artiklan 8 kohta ei kuitenkaan tarkemmin määrittele sitä, mikä jäsenvaltion kansallinen viranomainen on velvollinen antamaan komissiolle tarvittavaa apua. Koska tarkastusten toimittamiseen ja siinä avustamiseen voidaan arvioida liittyvän julkisen vallan käyttöä, tulee avustamisesta perustuslain 2 §:n mukaan säätää lailla. Esityksessä ehdotetaan Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisättäväksi säännös, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana kansallisena viranomaisena tarkastusten toimittamisessa sekä poliisin virka-apua koskevan pyynnön tekijänä.

11.4 Tietojenvaihtoa koskeva sääntely

Digimarkkinasäädös sisältää artikloita, jotka edellyttävät kansallisia viranomaisia ja tuomioistuimia toimittamaan tietoja Euroopan komissiolle. Vaikka kyse on sellaisenaan sovellettavasta asetuksesta, esitetään täydentävän kansallisen sääntelyn antamista kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välisen tietojenvaihdon toimivuuden varmistamiseksi. Käsiteltävänä olevassa esityksessä esitetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimista kansallisena yhteysviranomaisena kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välillä digimarkkinasäädökseen liittyvissä asioissa. Poikkeuksena olisivat kansalliset tuomioistuimet, jotka vastaisivat itsenäisesti DMA:n edellyttämien tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle sen sijaan, että ne toimitettaisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston välityksellä. Keskitettynä yhteysviranomaisena toimimisen mahdollistamiseksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle esitetään säädettäväksi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta kansallisilta viranomaisilta tietoja sekä toimittaa ne edelleen Euroopan komissiolle. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle annettaisiin myös salassapitosäännösten estämättä oikeus vastaanottaa ja luovuttaa Euroopan komissiolle sellaiset kolmansien osapuolten toimittamat tiedot, jotka sille on toimitettu DMA:n 27 artiklan nojalla.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Lausunnossaan PeVL 12/2019 vp perustuslakivaliokunta on arvioinut EU:n yhteistyöasetukseen perustuvaa kuluttajaviranomaisen valvontatoimivaltuuteen liittyvää tiedonsaantioikeutta perustuslain 10 §:ssä turvattujen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunta piti selvänä, että EU:n sekundäärioikeuden etusijan vuoksi yhteistyöasetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitetulla tavalla välttämättömänä. Koska säädetyn oli tarkoitus kattaa asetusta laajemmin tiedonsaantioikeuksia myös yksinomaan kansallisen harkinnan perusteella, valiokunnan mielestä tiedonsaantioikeutta koskevaa sääntelyä oli, yhteistyöasetuksen mahdollistamissa puitteissa, täsmennettävä erikseen luettelomalla ne yksityiselämän suojan ytimeen kuuluvat arkaluonteiset tiedot, joita tiedonsaantioikeuden oli tarkoitus kattaa. Vaihtoehtoisesti tiedonsaantioikeus oli sanonnallisesti sidottava säännöksessä välttämättömään asetuksessa säädetyn tiedonsaantioikeuden soveltamisen tai säännöksessä erikseen ja täsmällisesti määritellyn muun tarkoituksen kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä arvioitavassa sääntelykontekstissa ensisijaisesti oli kuitenkin syytä pyrkiä arkaluonteisten tietojen osalta mahdollisimman täsmälliseen ja tarkkarajaiseen luettelointiin.

Perustuslakivaliokunnan mukaan asetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitetulla tavalla välttämättömänä. Esityksessä ehdotetuilla kansallisena yhteysviranomaisena toimimista ja tietojenvaihtoa koskevissa säännöksissä on kyse asetuksen määräykseen perustuvan tietojenvaihdon toimivuuden varmistamisesta. Ehdotetuilla säännöksillä ei esitetä säädettäväksi asetuksen edellyttämää laajemmasta tietojensaannista ja säännöksissä viitataan nimenomaisesti niihin asetuksen artikloihin. Säännöksissä on myös erilliset tietojen käyttörajoitukset, joilla varmistetaan se, ettei Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi käyttää sille DMA:n artikloiden nojalla toimitettuja tietoja muuhun tarkoitukseen.

Asetuksessa käytettyjen muotoilujen johdosta ei ole mahdollista määritellä tyhjentävästi sitä, mitä kaikkia tietoja kansallisten viranomaisten voidaan edellyttää toimittavan Euroopan komissiolle. Asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa veloitetaan kansalliset viranomaiset toimittamaan pyynnöstä Euroopan komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita Euroopan komissio

tarvitsee sille määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Artiklan 53 kohdassa 4 veloitetaan jäsenvaltiot toimittamaan Euroopan komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita Euroopan komissio voi edellyttää kyseisessä artiklassa tarkoitetun asetuksen uudelleentarkastelua koskevan kertomuksen laatimiseksi. Kolmansien osapuolten oma-aloitteisesti Kilpailu- ja kuluttajavirastolle DMA:n 27 artiklan nojalla toimittamien tietojen osalta ei ole mahdollista etukäteen määritellä sitä, mitä kaikkia tietoja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tullaan toimittamaan. Artikla velvoittaa kansallisen kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavan viranomaisen toimittamaan 27 artiklan nojalla saamansa tiedot komissiolle silloin, kun kyseinen kansallinen viranomainen katsoo niiden perusteella kyseessä voivan olla asetuksen noudattamatta jättäminen.

11.5 Säättämisyjärjestyksen arviointi

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Koska kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalialalla ja direktiivien (EU) 2019/1937 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin (661/2012) uusi 1 b luku seuraavasti:

1 b luku

Digimarkkinasäädökseen liittyvät tehtävät

7 d §

Digimarkkinasäädökseen perustuva tietojenvaihto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimii kansallisena yhteysviranomaisena kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaali-alalla ja direktiivien (EU) 2019/1937 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2022/1925 (jäljempänä digimarkkinasäädös) liittyvissä asioissa.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta kansallisilta viranomaisilta kaikki niiden hallussa olevat digimarkkinasäädöksen 21 artiklan 5 kohdassa ja 53 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut tiedot ja asiakirjat sekä luovuttaa ne Euroopan komissiolle. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saa käyttää tämän momentin nojalla saamia tietoja muuhun tarkoitukseen.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa Euroopan komissiolle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka sille on toimitettu digimarkkinasäädöksen 27 artiklan 1 kohdan nojalla. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saa käyttää sille digimarkkinasäädöksen 27 artiklan nojalla toimitettuja tietoja muuhun kuin kyseisessä artiklassa säädettyyn tarkoitukseen.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen kansalliset tuomioistuimet vastaavat digimarkkinasäädökseen perustuvasta tietojenvaihdosta kansallisten tuomioistuinten ja Euroopan komission välillä. Kansallisilla tuomioistuimilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa Euroopan komissiolle kaikki digimarkkinasäädöksen 39 artiklan 2 ja 4 kohdissa tarkoitetut tiedot ja asiakirjat.

7 e §

Euroopan komission avustaminen tarkastuksilla

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee avustaa Euroopan komissiota digimarkkinasäädöksen nojalla suoritettavissa tarkastuksissa siten kuin digimarkkinasäädöksen 23 artiklassa säädetään.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. Virka-apua koskevan pyynnön poliisille tekee Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

7 f §

Markkinatutkimukset

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimii digimarkkinasäädöksen 16 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna Euroopan komissiota avustavana toimivaltaisena viranomaisena.

Digimarkkinasäädöksen 41 artiklan nojalla tehtävän markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön Euroopan komissiolle tekee Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

Työministeri Etunimi Sukunimi